

Rio Tinto Alcan

Sjálfbærnisráðgjafir
ISAL 2011

Efnisyfirlit

Yfirlýsing framkvæmdastjórnar	3
Inngangsorð	4
Stefna ISAL	5
Fyrirtækið	7
Árangursvísar 2011	9
Umhverfismál	11
Starfsfólkið	19
Öryggismál	23
Heilbrigðismál	27
Samfélagsmál	31
Efnahagslegir þættir	35
Fjárfestingarverkefni ISAL	37
Endurskoðun græns bókhalds	42
Viðbrögð við skýrslunni	44

Útgefandi:

Alcan á Íslandi hf.

Ábyrgðarmaður:

Ólafur Teitur Guðnason

Ritstjórn:

Samskiptasvið ISAL

Umbrot og hönnun:

Jónsson & Le'macks

Ljósmyndir:

Birgir Ísleifur Gunnarsson, Hari og fleiri

Prentun:

Ísafold

Rio Tinto Alcan

Straumsvík

Pósthólf 244

222 Hafnarfjörður

Sími 560 7000

isal@riotinto.com

www.riotintoalcan.is

Yfirlýsing framkvæmdastjórnar

Allar upplýsingar í þessari skýrslu eru réttar og veittar samkvæmt okkar bestu vitund. Þær gefa raunhæfa mynd af starfsemi fyrirtækisins og hafa mikið gildi þegar kemur að áætlunum um að bæta árangur þess.

Það er einlægur vilji okkar að stuðla að stöðugum framförum, bæði okkar eigin og annarra, á sviði sjálfbærrar þróunar.

Grænt bókhald skv. reglugerð 851/2002 er hluti af þessari skýrslu. Staðfestingu á endurskoðun þeirra upplýsinga er að finna á bls. 41.

Rannveig Rist,
forstjóri

Gaukur Garðarsson,
framkvæmdastjóri viðhaldssviðs

Sigurður Þór Ásgeirsson,
framkvæmdastjóri fjármálasviðs

Jakobína Jónsdóttir,
framkvæmdastjóri starfsmannasviðs

Birna Pála Kristinsdóttir,
framkvæmdastjóri steypuskála

Jökull Gunnarsson,
framkvæmdastjóri rafgreiningar

Ingólfur Kristjánsson,
framkvæmdastjóri tæknisviðs

Ólafur Teitur Guðnason,
framkvæmdastjóri samskiptasviðs

Inngangsorð

Alcan á Íslandi hf. gefur hér í þriðja sinn út sjálfbærnisráðgjafi. Í henni er að finna „Grænt bókhald“ fyrirtækisins, en auk þess upplýsingar um fleiri atriði sem snúa að rekstrinum. Kaflaskipting skýrslunnar endurspeglar rekstur fyrirtækisins og helstu áherslur þess en sem fyrr er lagt upp úr því að fjalla í skýrslunni rækilega um hina þrjá lykilþætti hugtaksins sjálfbærni, þ.e. umhverfismál, samfélagsmál og efnahagsleg áhrif.

Árið 2011 einkenndist af miklum umsvifum í kringum fjárfestingarverkefnið sem endanlega var ákveðið að ráðast í á haustmánuðum 2010. Sem kunnugt er snýr verkefnið að því að auka framleiðslu kerskála álversins innan núverandi bygginga um 20% og breyta framleiðsluafurðinni úr börrum í bolta með tilheyrandi breytingum í steypuskála. Þær breytingar eru langt komnar og mun framleiðsla á boltum hefjast á þessu ári. Á liðnu ári voru tekin í notkun tilraunaker í kerskála, svokölluð kraftker, en í þeim er hægt að hækka strauminn og fylgjast þannig með áhrifum hærri straums á rekstur keranna. Gengu tilraunir þessar vel og lofa góðu um framhaldið. Á árinu 2012 verður straumleiðurum kerskála 1 og 2 breytt og straumur hækkaður í kjölfarið til þess að ná fram þeirri framleiðsluaukningu sem stefnt er að.

Margvíslegur árangur náðist á árinu 2011. Ber þar einna hæst að þann 23. desember höfðu starfsmenn unnið í 6 milljón vinnustundir án þess að orðið hefði alvarlegt slys í álframleiðslu eða í hart nær 6 ár. Er þessi árangur einstæður og mikið glediefni. Tvö slys með skömmu millibili í upphafi árs 2012 minna okkur hins vegar á nauðsyn þess að halda vöku okkar.

Árangur í umhverfismálum var góður og var útblástur í öllum tilvikum vel innan viðmiðunarmarkna. Fyrirtækið hefur löngum einsett sér að ná enn betri árangri en því er skylt samkvæmt lögum og reglum og náðust þau markmið í mörgum tilvikum en þó ekki öllum. Framkvæmdir í kerskála í tengslum við straumhækkunarverkefnið höfðu þar án efa áhrif.

Fimm kvartanir bárust fyrirtækinu frá samfélaginu og lutu þrjár þeirra að hávaða frá löndunarbúnaði, en bilun í hljóðdeyfi löndunarkranans olli nágrönnum okkar ónæði. Gert var við bilunina og til stendur að endurbyggja kranann eða kaupa nýjan. Nýr krani kostar hundruð milljóna króna og því yrði um verulega fjárfestingu að ræða.

Starfsmenn samþykktu nýjan kjarasamning á árinu, eftir að breytingar höfðu verið gerðar á samningi sem felldur var í atkvæðagreiðslu. Stóð samþykkt hins nýja samnings afar tæpt en einnig var ljóst að fyrirtækið hafði teygst sig eins langt og unnt var í hækkun launa.

Álframleiðsla ISAL dróst saman um tæp 5.000 tonn frá fyrra ári og nam hún 185.267 tonnum. Vegna framkvæmda við fjárfestingarverkefnið voru fleiri ker úr rekstri en áður og skýrir það samdráttinn. Gert er ráð fyrir að framleiðslan dragist enn meira saman vegna framkvæmda á árinu 2012 og er nú gert ráð fyrir að hún verði 172.000 tonn.

Þótt álverð væri ívið hærra að meðaltali árið 2011 en árið á undan fór það mikið lækkandi frá vormánuðum og út árið. Slík langvarandi lækkun er fyrirtækinu jafnan erfið þar sem verð á stórum hluta aðfanga, einkum súráli, miðast við eldra og herra álverð og tekur ekki samsvarandi lækkunum jafnóðum heldur með nokkurra mánaða tóf.

Viðræður voru haldnar á árinu við bæjarstjórn Hafnarfjarðar um stöðu fyrirtækisins til framtíðar, í kjölfar undirskriftasöfnunar þar sem krafist var endurtekingar á íbúakosningu um stækkun álversins. Góður andi ríkti í viðræðunum og voru þær til þess fallnar að efla traust á milli aðila. Ákveðið var að láta fara fram ítarlega skodanakönnun um viðhorf bæjarbúa til bæjarfélagsins og álversins. Könnunin leiddi í ljós afar jákvæð viðhorf í garð fyrirtækisins en skiptar skodanir um mögulega stækkun þess. Í kjölfar könnunarinnar var það sameiginleg niðurstaða fyrirtækisins og bæjarstjórnar að ekki væri tímabært að ráðast í aðra atkvæðagreiðslu en fyrirtækið mun kanna hvort annars konar útfærsla á stækkun sé raunhæf og eftir atvikum leggja slíka útfærslu fram til skodunar.

Yfir 700 almennir gestir komu í skipulagðar heimsóknir til Straumsvíkur á árinu og skoðuðu fyrirtækið. Mikill áhugi er fyrir því að koma í heimsóknir og nær fyrirtækið vart að anna þeirri eftirspurn þótt mikill vilji sé til þess. Styrkir fyrirtækisins til samfélagsins námu 45 milljónum króna á árinu.

Hvað árið 2012 snertir er ljóst að við þurfum að halda vöku okkar til að viðhalda góðum árangri og bæta hann eftir því sem raunhæft er. Þetta er enn meiri áskorun en ella vegna ádurnefndra stórfamkvæmda, sem eru bæði tæknilega flóknar og gerðar á meðan álverið er að öðru leyti í fullum rekstri. Nú reynir því sem sjaldan fyrr á starfsfólk okkar, hæfileika þess, kunnáttu, reynslu og metnað.

Rannveig Rist
forstjóri

Stefna

Hlutverk okkar er að framleiða hágæða ál með hámarksarðsemi í samræmi við óskir viðskiptavina og þannig að heilbrigðis-, öryggis- og umhverfismál séu höfð í fyrirrúmi. Fyrirtækið einsetur sér að vera í fremstu röð í allri starfsemi sinni, að hafa stöðugar umbætur að leiðarljósi og að starfa ávallt í sátt við umhverfi og samfélag. Framtíð okkar byggist á framúrskarandi starfsfólki. Við fylgjum í einu og öllu siðareglum fyrirtækisins, „Þannig vinnum við“. Gildi okkar eru ábyrgð, virðing, samvinna og heilindi. Framtíðarsýn okkar er að tryggja vöxt og samkeppnishæfni fyrirtækisins til lengri tíma

Heilbrigðis-, öryggis- og umhverfismál (HSE)

Það er sannfæring okkar að áhersla á heilbrigðis-, öryggis- og umhverfismál sé forsenda framúrskarandi árangurs.

Starfsfólkið

Ein mikilvægasta auðlind okkar er hæft, áhugasamt og jákvætt starfsfólk sem skapar öruggan og eftirsóknarverðan vinnustað. Við leggjum áherslu á markvisst fræðslustarf, endurgjöf á frammistöðu og gott upplýsingaflæði ásamt tækifærum til starfsþróunar

Samfélag og samskipti

Við leggjum mikla áherslu á að starfsemin sé í sátt við umhverfi og samfélag í anda sjálfbærrar þróunar. Mikilvægur liður í því er öflug upplýsingagjöf og regluleg gagnvirk samskipti við hagsmunaaðila. Við fylgjum í einu og öllu lögum og reglum og leggjum okkur fram við að ganga á undan með góðu fordæmi í allri okkar starfsemi.

Viðskiptavinir og markaðir

Markmið okkar er ánægðir viðskiptavinir, sem líta á ISAL sem fyrsta valkost.

Vöxtur, tækni og þróun

Við viljum hámarka tæknilegan rekstrarárangur og höfum einsett okkur að tryggja skilvirkni allra ferla með stöðugum umbótum og skýrum skilgreindum markmiðum.

Rekstur og fjárhagsleg afkoma

Við viljum hámarka arðsemi fyrirtækisins og tryggja samkeppnishæfni þess til frambúðar. Með straumlínu-rekstri aukum við stöðugleika í rekstri okkar og komum í veg fyrir sóun.

Fyrirtækið

Álverið í Straumsvík er rekið af Alcan á Íslandi hf. sem er hluti af Rio Tinto Alcan, einum stærsta álframleiðanda heims. Verksmiðjuheiti álversins er ISAL.

Rio Tinto Alcan er álsvið breska námafélagsins Rio Tinto sem stofnað var árið 1873. Félagið leggur mikla áherslu á heilsu og öryggi starfsfólks, sjálfbæra þróun og heiðarleika í vinnubrögðum. Alþjóðlegar siðareglur félagsins nefnast „Þannig vinnum við“ og eru aðgengilegar á íslensku á vef ISAL. Rio Tinto er með höfuðstöðvar í London og hjá því starfa yfir 60 þúsund manns. Starfsemi Rio Tinto skiptist í fimm megin svið: álsvið, koparsvið, demanta- og steinefnasvið, orkusvið og járngrýtissvið. Álframleiðsla félagsins nemur um 10% af heildarálf framleiðslu í heiminum eða um 3,8 milljónum tonna árið 2011.

ISAL framleiðir hágæðaál í samræmi við óskir viðskiptavina. Fyrirtækið framleiðir fjölmargar málmblöndur í mismunandi stærðum, alls hátt í 200 mismunandi vörutegundir, sem eru fullunnar til völsunar. Álið úr Straumsvík er notað í ýmsar sérhæfðar vörutegundir, svo sem plötur fyrir byggingariðnað, prentplötur, lyfja- og snyrtivöruumbúðir og bifreiðar. Stærstu viðskiptavinir ISAL eru í Þýskalandi.

Í starfslíðinu eru meðal annars vélvirkjar, verkfræðingar, rafvirkjar, verkafólk, tæknifræðingar, málarar, skrifstofufólk, bifvélavirkjar, viðskiptafræðingar, múrarar, matreiðslumenn, rafeindavirkjar, smiðir og margir fleiri. Þá hafa 157 af núverandi starfsmönnum lokið grunnnámi í Stóriðjuskólanum, alls 206 frá stofnun skólans árið 1998, og 35 til viðbótar hafa lokið framhaldsnámi. Þekking þessa fólks, markviss sámenntun og stöðugar tæknilegar framfarir gera fyrirtækinu kleift að framleiða hágæðavöru með miklum virðisauka.

Álf framleiðsla krefst mikillar raforku. ISAL notar tæplega 3.000 gígawattstundir af raforku á ári, eða um 17% af þeirri raforku sem notuð er á Íslandi. Afköst fyrirtækisins í álframleiðslu eru um 190 þúsund tonn á ári.

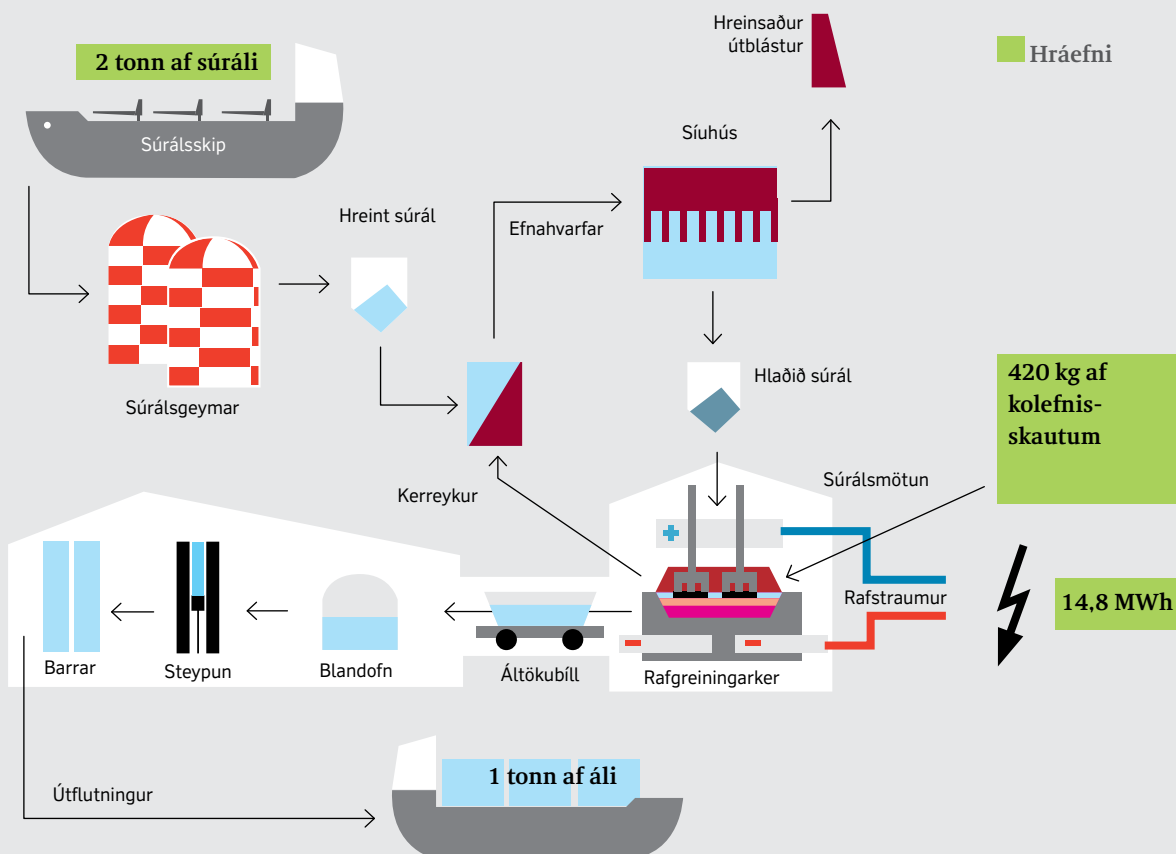
ISAL er með vottuð gæða-, umhverfis- og öryggisstjórnunarkerfi samkvæmt alþjóðlegu stöðlunum ISO 9001, ISO 14001 og OHSAS 18001. Markvissar stöðugar umbætur eru jafnframt ein af meginstöðum fyrirtækisins, auk þess sem unnið er að því að innleiða aðferðafræði straumlínurekstrar.

Starfsleyfi Alcan á Íslandi hf. var gefið út af Umhverfisstofnun þann 7. nóvember 2005 og gildir til 1. nóvember 2020. Umhverfisstofnun er jafnframt eftirlitsaðili. Fyrirtækið fellur undir fyrirtækjaflokkinn 2.1 álframleiðsla, samkvæmt fylgiskjali með reglugerð um grænt bókhald.

Stjórn fyrirtækisins er skipuð sjö einstaklingum. Fjórir þeirra auk stjórnarformanns eru fulltrúar eigenda en ríkisstjórn Íslands á tvo fulltrúa. Fyrir hönd eigenda eru Jean-Philippe Puig stjórnarformaður, Arnaud Soirat, Sylvain Bolduc, Jón Sigurðsson og Katrín Pétursdóttir. Fulltrúar ríkisstjórnarinnar eru Gunnar Axel Axelsson og Margrét Frímannsdóttir. Tvær breytingar á stjórn urðu 30. júní 2011 þegar Einar Einarsson hætti og Katrín Pétursdóttir tók hans sæti, og Wolfgang Stiller hætti og Arnaud Soirat tók hans sæti. Á sama tíma var Jean-Philippe Puig skipaður stjórnaformaður.

Framleiðsluferlið

Framleiðsluferli – 1 tonn af áli

Ál fæst með því að framkvæma rafgreiningu á súráli. Súrál er efnasamband áls og súrefnis (Al_2O_3) og líkist einna helst fingerðum hvítum sandi. Auk súráls eru raforka og forskaut meginhræfni við framleiðslu áls. Raforkan er keypt af Landsvirkjun. Súrálið er að mestum hluta keypt frá Bandaríkjunum og Brasilíu og forskautin frá Hollandi, hvort tveggja flutt sjóleiðis til Íslands.

Rafgreining fer fram í kerskálum í þar til gerðum kerum. Í þremur kerskálum ISAL eru alls 480 ker og framleiðir hvert þeirra um eitt tonn af áli á dag allt árið um kring. Til að rafgreining geti farið fram þarf að veita rafstraumi í gegnum kerin. Í hverju kerri er flúorrík efnabráð sem gerir rafgreiningarferlið mögulegt. Við þetta klofnar hið sterka efnasamband súráls í ál og súrefni.

Forskautin, sem eru úr kolefni, gegna því hlutverki að koma rafstraumi í gegnum kerin og fer hann út um baksautin, sem eru á botni kersins. Þegar álið klofnar

frá súrefninu fellur það á botn kersins en súrefnið leitar upp á við, brennur með kolefnum forskautanna og myndar koltvísýring (CO_2).

Öll kerin í kerskálunum eru lokuð og með afsogi til að lágmarka losun flúors og ryks út í andrúmsloftið. Afsogið er leitt inn á þurrhreinistöðvar þar sem flúor og ryk er hreinsað úr afganginu. Um 99,8% flúorsins hreinsast úr afganginu og er síðan endurnýttur við framleiðsluna.

Álið er sogað upp úr kerunum í svokallaðar deiglu og flutt yfir í steypuskálann, þar sem því er hellt í ofna. Þar er ýmsum efnum blandað í álið svo efnasamsetningin verði eins og viðskiptavinurinn hefur óskað eftir. Þegar réttir efnasamsetningu er náð er álið steipt í barra og ræðst stærð barrans af óskum viðskiptavinarins. Álið er síðan flutt sjóleiðis til Rotterdam. Viðskiptavinir ISAL framleiða úr álinu margs konar vörur svo sem plötur fyrir byggingariðnað, prentplötur, lyfja- og snyrtivöruumbúðir, gósdósir og yfirbyggingar fyrir bíla.

Árangursvísar 2011

	Mæli- eining	2008	2009	2010	Markmið 2011	2011	Markmið 2012 ¹⁾
Framleiðslan							
• Framleiðsla í kerskálum	Tonn	187,397	189,533	189,965	>185.100	185,267	172,000
Laun og launatengd gjöld	milljónir	2,834	3,288	3,888		4,169	
Tekjuskattur og iðnaðarmálagjald	milljónir	792	348	1,721		1,103	
Vörur og þjónusta keypt á Íslandi	milljónir	5,469	4,927	6,828		14,279	
Starfsfólkið							
Meðalfjöldi starfsmanna	fjöldi	500	489	487		501	
Starfsmannavelta	%	5.9	2	2.3		4.9	
Hlutfall kvenna af nýráðningum ²⁾	%		44	29		31	60
Slys							
flokkur 1	fjöldi	0	0	0	0	0	0
flokkur 2	fjöldi	0	0	0	0	0	0
flokkur 3	fjöldi	0	1	0	=<1	0	=<1
flokkur 4	fjöldi	30	25	22		15	
Hérumbilslys	fjöldi	120	152	162		267	
Samfélagið							
Kvartanir frá samfélaginu	fjöldi	1	2	7		5	
Almennir gestir	fjöldi		550	664	>600	749	>600
Styrkir	milljónir		25	46		45	
Hráefna og auðlindanotkun							
• Raforka	Gwst	2,922	2,932	2,914		2,864	
• Súrál	tonn	357,928	365,799	368,059		357,572	
• Rafskaut	tonn	94,635	93,203	92,434		93,899	
• Svartolía	tonn	3,468	3,322	3,305		2,907	
• Diselolía	tonn	389	368	375		505	
• Própangas	tonn	151	122	122		165	
• Kalt vatn	m3/t Al	41.7	40.3	44.3	<38	52.5	<38
Notkun varasamra efna							
• Þjöppusalli	tonn	326	256	192		521	
• Kervidgerðarefni	tonn	0.83	0.49	0.76		2.3	
• Kragasalli	tonn	2,763	2,778	2,387		2,380	
Losun í andrúmsloft							
• Heildarflúorið	kg/t Al	0.67	0.55	0.5	<0,52	0.55	<0,80
• Ryk	kg/t Al	0.88	0.73	0.63	<1,0	0.59	<1,0
• Brennisteinstvíoxíð	kg/t Al	14.1	14.1	13.6	<15,0	14.2	<15,0
• Gróðurhúsalofttegundir	t/t Al	1.58	1.57	1.59	<1.60	1.59	<1,70
• Þar af líorkolefni f (PFC)	kg Al	23	17	20		37	
Losun í frárennsli							
• Olía og fita	mg/l	<2-3,5	<3	<4	<15 ³⁾	<4	<15 ³⁾
• Ál	mg/l	<0.05	0.02 - 0.12	0.02 - 0.12	<20 ³⁾	0.02-0.14	<20 ³⁾
• Flúorið	mg/l	0.1-0.8	0.1 - 3.6	0.1 - 2.1	<50 ³⁾	0.08-0.58	<50 ³⁾
• Svifagnir	mg/l	0.2-2.0	<2.0 - 6.0	<0.25 - 9.0	<50 ³⁾	2.0 - 25	<50 ³⁾
Úrgangsmál							
Almennur úrgangur							
• Endurunninn	tonn	20,514	21,864	18,538		21,471	
• Urðað í flæðigryfjur	tonn	842	389	512		399	
• Urðað utan svæðis	tonn	235	197	148		152	
• Jarðefni urðað á tipp	tonn	3	1	1		3	
Spilliefni							
• Endurunnið	tonn	2,796	3,162	3,314		3,170	
• Þar af algjall	tonn	2,752	3,118	3,280		3,090	
• Kerbrot í flæðigryfjur	tonn	5,187	3,031	3,223		3,943	
Spilliefni brennd sem orkugjafi							
• Oliuúrgangur, sori og síur	tonn	299	241	144		147	
• Perklór	tonn	1.5	1	1		0.3	
• Annað	tonn	11	1	1		5	
Hávaði og umhverfisatvik							
• Hávaði við lóðamörk (lægsta-hæsta)	dB	49-67	48-67	47-67	<70	44-65	<70
• Umhverfisatvik	fjöldi	2	3	0	≤2	2	≤2

• Endurskoðað skv. reglugerð 851/2002 um grænt bókhald
Grænar tölur = markmiði náð
Rauðar tölur = markmiði ekki náð
Svartar tölur = markmið ekki skilgreint

¹ Markmið ársins 2012 taka mið af umfangsmiklum framkvæmdum í tengslum við framleiðsluaukningu o.fl. og þeim áhrifum sem þær munu hafa á starfsemi verksmiðjunnar meðan á þeim stendur.

² Styrkur við þúsaldarmarkmið Sameinuðu þjóðanna.

³ Viðmiðunarmörk í starfsleyfi.

Umhverfismál

ISAL leggur ríka áherslu á að bæta stöðugt frammistöðu sína í umhverfismálum en fyrirtækið setur metnaðarfull umhverfismarkmið og hefur mótað skýra stefnu í þeim efnum.

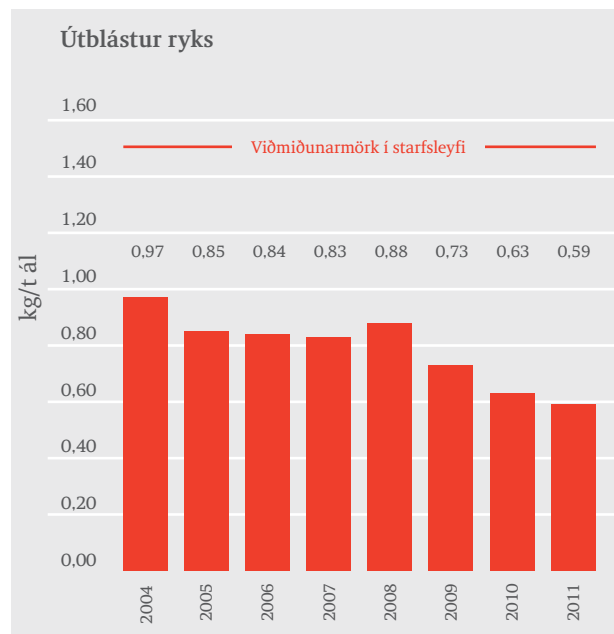
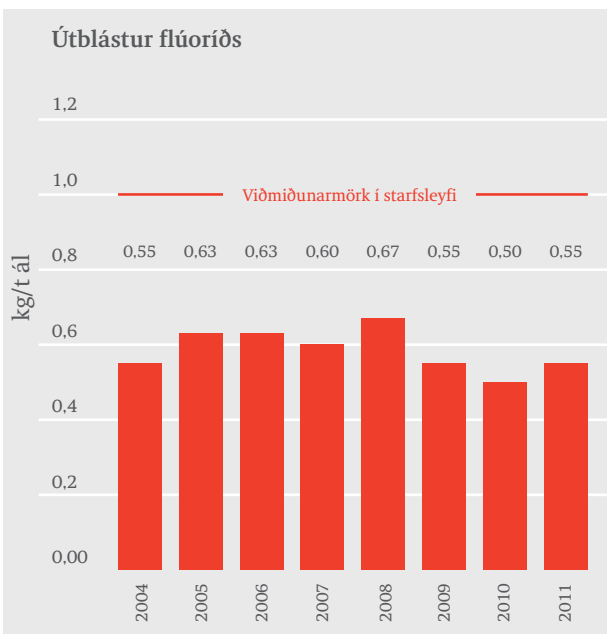
Allt frá árinu 1997 hefur fyrirtækið verið með vottað umhverfisstjórnunarkerfi skv. ISO 14001 og var ISAL fyrsta íslenska fyrirtækið til að fá slíka vottun. Í umhverfisstjórnunarkerfi felst m.a. að skilgreina umhverfisþætti rekstursins, stjórna þeim og lágmarka neikvæð áhrif þeirra. Stöðugt er reynt að bæta árangurinn og er hann rýndur árlega af framkvæmdastjórn fyrirtækisins. Til að tryggja stjórnun umhverfisþátta þarf að fylgjast með og mæla mikilvæga umhverfisþætti, áhættumeta reksturinn til að koma í veg fyrir hugsanleg umhverfisatvik og rannsaka atvik sem upp koma til að fyrirbyggja að þau endurtaki sig. Þjálfun starfsfólks og verktaka er einnig mjög mikilvægur þáttur í umhverfisstjórnun, sem og að upplýsa samfélagið um umhverfismál fyrirtækisins.

Umhverfisþættir

Þeir umhverfisþættir sem geta haft umtalsverð áhrif á umhverfið hafa verið skilgreindir sem mikilvægir. Umhverfisþættir eru skilgreindir mikilvægir ef:

- viðmiðunarmörk eru skilgreind í lögum og reglugerðum
- þeir geta valdið umtalsverðum umhverfisáhrifum, svo sem gróðurhúsalofttegundir
- niðurstöður áhættugreininga gefa tilefni til

Niðurstöður sem hér birtast byggja á ofangreindri skilgreiningu.

Losun í andrúmsloft

Helstu efni í útblæstri eru flúoríð, ryk og brennisteinstvíoxíð auk gróðurhúsalofttegunda sem fjallað verður um sérstaklega. Flúoríð og ryk eiga uppruna sinn í rafgreiningarferlinu. Þessi efni eru hreinsuð úr útblæstrinum í þurrhreinistöðvum. Hreinsivirkni þurrhreinistöðvanna er um 99,8% fyrir flúor en ekki hefur þótt tæknilega raunhæft að mæla hreinsivirknina fyrir ryk. Losun á flúoríði og ryki er þó stöðugt mæld í strompum þurrhreinistöðva og rjáfri kerskála. Góður árangur náðist á síðasta ári en þá var losun ryks sú lægsta sem mælst hefur frá upphafi. Nokkur hækkun var milli ára á losun flúoríðs og var losunin yfir metnaðarfullu markmiði fyrirtækisins, sem er 0,52 kg/t ál. Árangurinn var engu að síður góður eða 0,55 kg/t ál. Framkvæmdir vegna fjárfestingarverkefnisins höfðu nokkur áhrif á aukna losun flúoríðs, sem og þekjuskemmdir yfir sumarið og aukinn opnunartími þekja.

Losunin var vel undir viðmiðunarmörkum í starfsleyfi sem sett eru fyrir flúoríð og ryk. Á árinu 2012 er gert er ráð fyrir auknum útblæstri flúoríðs og ryks vegna frjárfestingarverkefnisins en taka þarf kerskála 1 og 2 úr rekstri tímabundið, breyta straumleiðurum og endurgangsetja skálana.

Brennisteinstvíoxíð (SO_2) verður til við bruna forskauta í rafgreiningarferlinu þar sem brennisteinninn í forskautunum gengur í samband við súrefni og myndar SO_2 sem ekki er hægt að hreinsa úr kerreyknum með þurrhreinun. Einnig myndast SO_2 við bruna olíu sem notuð er til að kynda ofna í steypuskála. Heildarlosunin er reiknuð út frá massajafnvægi og nam hún árið 2011 14,2 kg fyrir hvert framleitt tonn af áli, sem er um 4% meiri losun en 2010. Losunin er hinsvegar sambærileg við árin þar á undan. Ástæðan

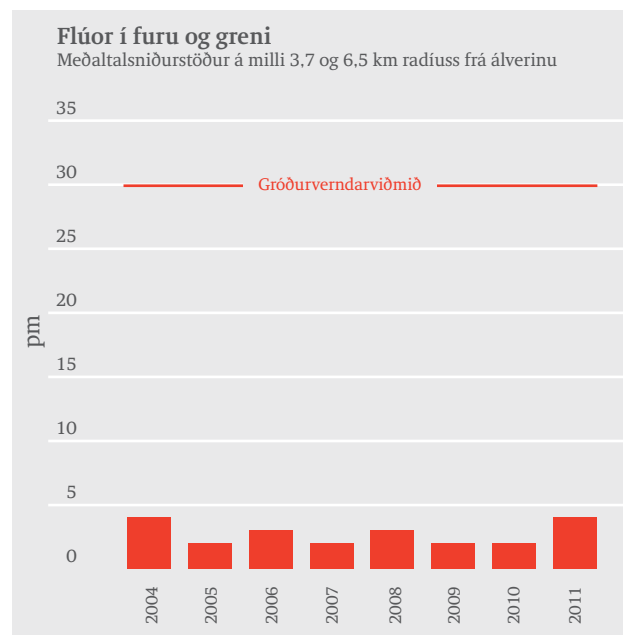
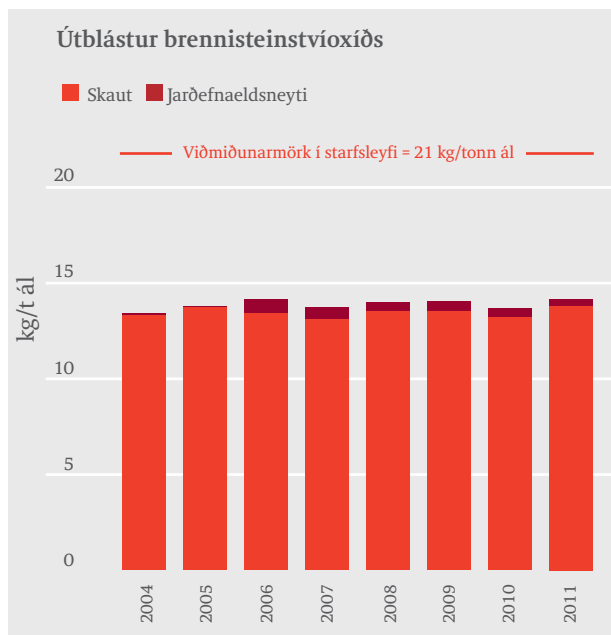
er herra hlutfall brennisteins í forskautum. Losun SO_2 má að langmestu leyti rekja til bruna forskauta eða um 90% hennar. Um 7% má rekja til súrals og 3% myndast vegna bruna jarðefnaeldsneytis (svartolíu). Heildarlosun er vel undir viðmiðunarmörkum í starfsleyfi.

Vöktun loftgæða og gróðurs

Loftgæði eru mæld á Hvaleyrarholti þar sem flúoríð, brennisteinstvíoxíð (SO_2), brennisteinsvetni, nitroxíð og svifryk eru mæld. Loftgæðastöðin er rekin í samvinnu við Umhverfisstofnun og sér Nýsköpunarmiðstöð Íslands og verkfræðistofan Vista um mælingar, kvörðun og gagnasöfnun.

Sýnt hefur verið fram á að af ofangreindum mælipáttum, sem mældir eru á Hvaleyrarholti, megi rekja SO_2 og flúor til ISAL. (Brennisteinsvetni er upprunið frá jarðhitavirkjunum og svifryk stafar einkum af bílaumferð og framkvæmdum.) Niðurstöðurnar hafa verið undir heilsuverndar- og gróðurverndarmörkum frá upphafi mælinganna árið 1994 og benda mælingarnar til að loftgæði á Hvaleyrarholti séu mjög góð. Umhverfismörk fyrir ársmeðaltal SO_2 eru 20 mikrógrömm á rúmmetra ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) en gildin á Hvaleyrarholti eru jafnan vel innan við 1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Sóláhringsmeðaltal SO_2 fór aldrei yfir gróðurverndarmörk (50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) né heilsuverndarmörk (125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) á árinu. Hæsta sóláhringsmeðaltalið var 15 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ eða um einn tíundi af heilsuverndarmörkum. Klukkustundarmeðaltal SO_2 fór heldur aldrei yfir heilsuverndarmörk (350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) en klukkustundarmeðaltal er ekki skilgreint fyrir gróður. Hæsta klukkustundarmeðaltalið var 85 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ sem er vel undir ofangreindum mörkum. Ársmeðaltalið var 1,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

en gróðurverndarmörk fyrir ársmeðaltal eru $20\mu\text{g}/\text{m}^3$. Ekki eru skilgreind heilsuverndarmörk fyrir ársmeðaltal.

Fluormælingar hafa ávallt verið mjög lágar, eða rétt við þau mörk sem mögulegt er að greina með mælitækjum. Meðaltal ársins var $<0,04\mu\text{g}/\text{m}^3$ lofti á Hvaleyrarholti, sem er svipað og fyrri ár. Til samanburðar styðst Umhverfisstofnun við gróðurverndarviðmið að norski fyrirmynd sem eru $0,3\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Svifryk var heldur lægra en árið áður, en þá gætti nokkuð ryks vegna goss í Eyjafjallajökli. Svifryk mældist einn dag yfir heilsuverndarmörkum en það var þann 23. maí en þá var norðanstrekkur. Orsök þess má rekja til eldgoss í Grímsvötnum sem hófst þann 21. maí.

Auk loftgæðamælinga er fylgst með fluórinnihaldi gróðurs, enda getur losun fluóríðs haft skaðleg áhrif á viðkvæman gróður og grasbíta. Til að fylgjast með áhrifunum eru tekin sýni af gróðri (furu, greni og grasi) tvisvar á ári og fluórinnihald mælt. Hefur Nýsköpunarmiðstöð Íslands umsjón með þeim mælingum. Sýni eru tekin á svæði sem nær allt frá álverinu sjálfu upp í rúmlega 10 kílómetra fjarlægð. Niðurstöðurnar sem birtar eru í meðfylgjandi súluriti byggjast á sýnum sem tekin eru í 3,7 km til 6,5 km fjarlægð frá kerskálum, þ.e.a.s. utan þynningarsvæðis. Ef styrkur fluórs í gróðri er undir 30 ppm (milljónustu hlutum) er ekki talið að hann valdi skaða. Mælingar sýna að styrkur fluórs í gróðri er í öllum tilvikum undir þeim mörkum á ofangreindu svæði.

Innan þynningarsvæðis eru tekin sýni á tveimur stöðum. Annað sýnið er tekið í Gerði sem er rétt við lóðamörk ISAL og samanstendur af barrálum. Þær mældust með 28

ppm fluór. Hitt sýnið innan þynningarsvæðis var gras við Straum. Í sýntöku að vori mældist sýnið 21 ppm en 30 ppm að hausti.

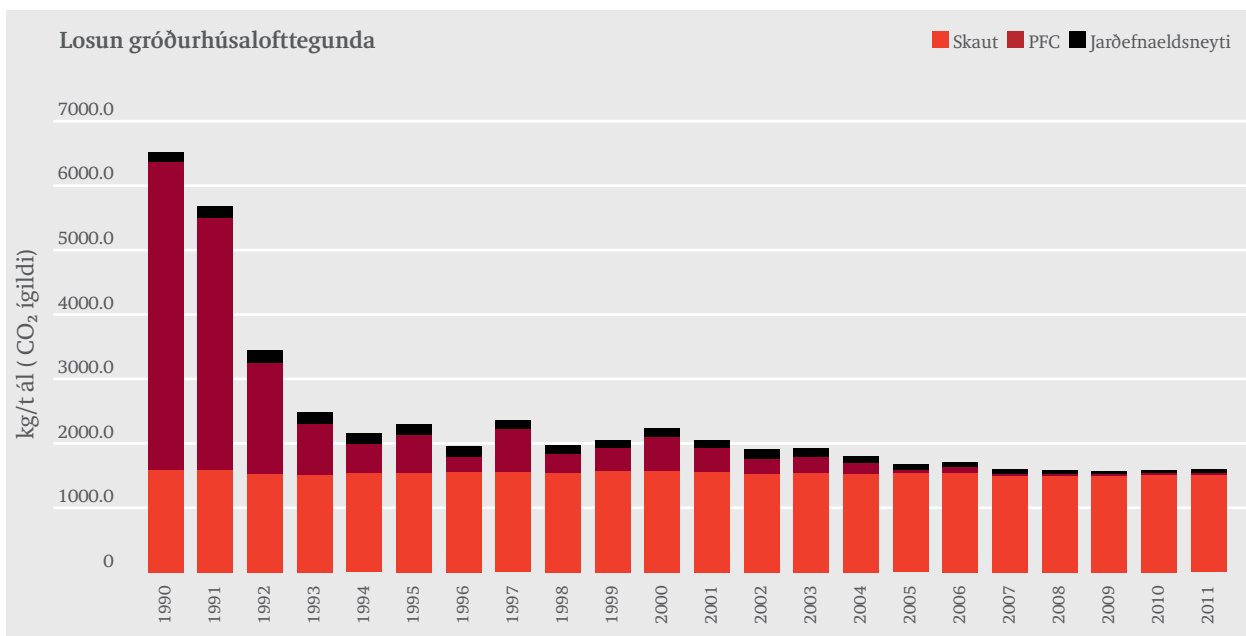
Gróðurhúsalofttegundir

Eitt af meginmarkmiðum ISAL er að lágmarka losun gróðurhúsalofttegunda og hefur einstakur árangur náðst í þeim efnum. Gróðurhúsalofttegundir sem myndast við framleiðslu áls eru annarsvegar koltvísýringur (CO_2) og hinsvegar fluorkolefni ($\text{CF}_4/\text{C}_2\text{F}_6$). Frá 1990 hefur heildarlosun gróðurhúsalofttegunda í tonnum dregist saman um 50% þrátt fyrir að framleiðslan hafi tvöfaldast. Losunin á hvert framleitt áltonn hefur því minnkað um 75%. Þetta skýrist að mestu af því að tekist hefur að draga mjög úr losun fluorkolefna og náði ISAL raunar bestum árangri allra álvera heims í þeim efnum árið 2008 samkvæmt skýrslu Alþjóðlegu áliðnaðarsamtakanna (IAI).

Heildarlosun gróðurhúsalofttegunda árið 2011 nam 1,59 tonnum á hvert framleitt tonn af áli sem er sambærilegt við fyrri tvö ár. Losunin var undir markmiði fyrirtækisins.

Jafnframt hefur mikla þýðingu að ISAL nýtir raforku sem framleidd er með vatnsafli, sem veldur hverfandi losun á CO_2 , en samkvæmt IAI eru um 58% álvera heims knúinn raforku sem framleidd er með jarðgasi eða kolum.

ISAL hefur verið úthlutað losunarheimildum fyrir tímabilið 1. janúar 2008 til 31. desember 2012. Frá 1. janúar 2013 mun losun gróðurhúsalofttegunda frá áliðnaði í Evrópu falla undir viðskiptakerfi ESB með losunarkvóta.

Úrgangsmál

Meirihluti úrgangs sem fellur til hjá fyrirtækinu er endurninn eða endurnýttur, en ávallt er þó haft að leiðarljósi að draga úr myndun úrgangs eins og kostur er. Mikil endurvinnsla fer fram innan svæðisins og er t.d. allur afskurður af börrum endurbæddur í steypuskála. Helstu úrgangsefni sem myndast vegna rekstursins eru skautleifar, kerbrot og algjall.

Algjall er blanda af áli og áloxiði sem myndast í steypuskálanum. Gjallið er endurnnið hjá fyrirtækinu Aleris í Þýskalandi.

Kerbrot myndast þegar ker í kerskála eru endurfóðruð en líftími þeirra er um 4-6 ár. Þegar þau eru tekin úr rekstri er fódringin, sem kölluð er kerbrot, urðuð í flæðigryfjum. Kerbrotunum er þar blandað við skeljasand sem bindur flúor. Flæðigryfjurnar eru sérhannaðar til meðhöndlunar á kerbrotum og eru reglulega vaktar og áhrif þeirra rannsökuð. Ítrekaðar rannsóknir, jafnt á líffræðilegum fjölbreytileika sem og uppsöfnun þungmálma, flúors og PAH-efna í kræklingum, benda til að áhrif flæðigryfjanna á lífríkið séu lítil og mengunarstig lágt. Síðasta rannsóknin staðfestir fyrri niðurstöður; hún var gerð árið 2008 og er hægt að nálgast hana á vef fyrirtækisins.

Skautleifar eru sá hluti forskauta sem ekki brennur og verður því eftir. Að jafnaði eru þetta um 18% af hverju skauti. Skautleifarnar eru sendar aftur til skautaframleiðanda til endurvinnslu.

Af þeim úrgangi sem fellur til við rekstur álversins er um 84% endurninn.

Aðrir umhverfisþættir

Frárennslisvatn frá álverinu er hreinsað með tvennum hætti áður en það er leitt í sjó. Annars vegar í rotþróum og hins vegar í olíu- og fitugildrum. Reglulegt eftirlit er með þeim og þær tæmdar eftir þörfum. Árlega eru sýni tekin í öllum útrásum og send til efnagreiningar. Í sýnunum er mæld olía og fita, flúorjónir, áljónir og svifagnir.

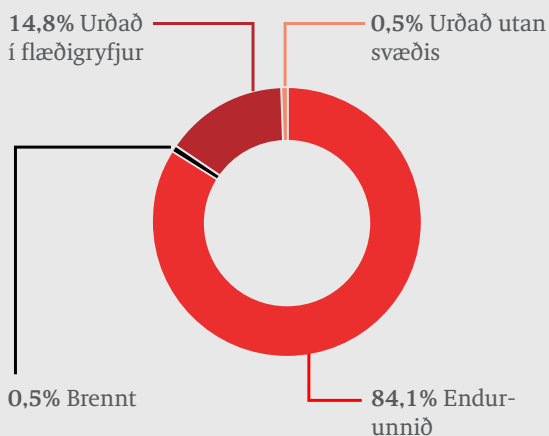
Hávaði frá álverinu er mældur á 16 mælipunktum á lóðamörkum fyrirtækisins. Helstu hávaðauppsprettur eru löndunarbúnaður og þurrhreinistöðvar og eru mælingar framkvæmdar á meðan löndun er í gangi. Viðmiðunarmörk við lóðamörk eru 70 dB og hafa allar mælingar síðastliðin 5 ár verið innan þeirra marka.

Umhverfisatvik

Á árinu 2011 voru 22 umhverfisatvik skráð af starfsmönnum, þar af 6 hér-um-bil atvik. Tvö atvik sem tengjast rekstri ISAL flokkast sem alvarleg:

- Þann 26. janúar láku um 100 lítrar af olíu af bíl sem var að flytja olíu inn á svæðið. Vegna framkvæmda voru þrengsli á akstursleiðinni og ók bíllin utan í steypubita með þeim afleiðingum að dælubúnaður hans skemmdist. Olían fór að mestu á malbik en að hluta til í jarðveg. Lekinn var stöðvaður, slökkvilið kallað út og olían hreinsuð upp. Olíumengaður jarðvegur var fjarlægður og sendur til Efnamóttökunnar.
- Þann 12. apríl varð spennutruflun hjá ISAL þess valdandi að allar þurrhreinistöðvarnar stöðvudust. Búnaður sem á að sjá til þess að þær fari sjálfvirkir í gang aftur bilaði í þurrhreinistöð 3 og því tók það 85 mínútur að endurgangsetja hana. Stöðvar 1 og 2 fóru hins vegar sjálfvirkir í gang og tók það einungis um fimm mínútur að endurgangsetja þær.

Meðhöndlun úrgangs 2011

(BIG)

Öll atvik voru rannsökuð til að finna orsök þeirra og þau metin með tilliti til umhverfisáhrifa. Bilanir voru lagfærðar og olía hreinsuð upp án tafar.

Auk þessara atvika var þurrhreinsistöð 1 stöðvuð þann 8. nóvember til að hægt væri að færa afsogslagnir vegna byggingar á nýjum keyrslurampi á milli kerskála og steypuskála. Samhliða stöðvuninni var settur upp stokkur til að undirbúa tengingu inn á nýja þurrhreinsistöð. Stöðvunin var skipulögð og æfd og átti standa yfir í tæpa klukkustund. Ákveðið var að nýta stöðvunina til að hreinsa afsogsstokka en það leiddi til þess að stöðvunin varði lengur en til stóð eða í 70,4 mínútur.

Helstu atriði ársins 2011

- Til að auka áreiðanleika mælinga enn frekar var mælíbúnaður í rjáfri kerskála endurhannaður og bætt var við fleiri mælistöðum. Einnig var nýr mælir keyptur en með honum er hægt að mæla flúorgas við ólíkar aðstæður í kerskálunum. Nýi mælirinn mun nýtast við að finna leiðir til að draga úr losun flúorgass frá einstaka uppsprettum.
- Verkfræðistofan Vatnaskil gerði dreifispár fyrir brennisteinstvíoxíð, flúorgas og ryk frá fyrirtækinu, en slíkar spár gefa vísbendingar um styrk mengunarefna í umhverfinu miðað við gefnar forsendur. Dreifispár voru gerðar fyrir annars vegar núverandi framleiðslu og hins vegar 230.000 tonna framleiðslu með nýjum þurrhreinsistöðvum. Meðal þeirra sviðsmynda sem reiknaðar voru út var möguleg stöðvun þurrhreinsistöðva. Niðurstöður dreifispárinnar voru þær að styrkur mengunarefna færi hvergi yfir tilsett umhverfismörk.
- Verkfræðistofan Efla framkvæmdi titringsmælingar við lóðarmörk álversins til þess að meta hvort titringur frá reglubundinni starfsemi þess hefði truflandi áhrif í nágrennabygðum. Hann reyndist varla mælanlegur og hefur því ekki áhrif á íbúðabygð í Hafnarfirði.
- Sumarið 2011 var innleitt nýtt verklag við úttektir á lekavörnum og geymslu varasamra efna á athafnasvæði ISAL. Úttektirnar verða framkvæmdar árlega og með þeim verður dregið úr líkum á losun varasamra efna í niðurföll eða jarðveg.
- Notkun perklórs var hætt á árinu en tekin var í notkun ný þvottavél í þvottahúsi fyrirtækisins sem notar hefðbundin þvottaefni í stað perklórs. Perklór er varasamt efni sem getur verið hættulegt heilsu og umhverfinu.

(BIG)

Áherslur árið 2012

ISAL hefur ákveðið að ráðast í fjölda úrbótaverkefna árið 2012 til að viðhalda og bæta góðan árangur í umhverfismálum. Þar ber einna hæst:

- Fylgst verður vel með áhrifum framleiðsluaukningar á losun flúoríðs og ryks frá kerskálum með því að auka tíðni mælinga og fjölga mælistöðum. Markmiðið er að lágmarka losunina og tryggja að hún fari ekki yfir viðmiðunarmörk í starfsleyfi.
- Tvær nýjar olíudælustöðvar fyrir vinnuvélar verða settar upp á svæðinu. Olíudælustöðvarnar verða með betri lekavörn en eldri dælustöðvar auk þess sem olíugildru verður bætt við. Einnig verður til staðar hjá olíudælustöðvunum uppsögsefni og mottur til að hægt sé að bregðast strax við ef óhöpp verða.
- Draga úr notkun pappírs á skrifstofum og auka endurvinnsluhlutfall hans.
- Mælingar á vatnsnotkun verða gerðar áreiðanlegri með því að færa vatnsflæðimælana og bæta kvörðun þeirra.
- Stefnt er að því að breyta a.m.k. einum ofni steypuskála þannig að notað verði rafmagn til kyndingar í stað olíu. Þessi breyting mun draga úr losun gróðurhúsalofttegunda.

Stöndum saman að bættu umhverfi

Jóhann Skarphéðinsson starfsmaður smiðjunnar.

(BIG)

Hjá ISAL falla árlega til um 30.000 tonn af úrgangsefnum. Um 84% af úrgangsefnunum eru endurunnin en árið 1997 var þetta hlutfall 69%.

Mikil áhersla hefur verið lögð á rétta flokkun úrgangsins en einnig að vita hver hinn endanlegi móttökuaðili er og hvað gert er við úrganginn. Þessum upplýsingum hefur verið haldið til haga með Ítarlegri skráningu í um 20 ár og er mikilvægur þáttur í úrgangsstjórnunarkerfi fyrirtækisins.

Í byrjun árs 2011 var skráningarkerfið útvíkkad með það að markmiði að fá enn betri yfirsýn yfir þau úrgangsefni sem flutt eru út af svæðinu. Flutningsaðilar fá nú sérstakt eyðublað í þríriti hjá hliðverði áður en þeir aka inn á svæðið en á það skrá þeir þyngd og tegund úrgangsefnanna sem þeir flytja út af svæðinu. Móttökuaðili

úrgangsefnanna sendir síðan staðfestingu á því að þau hafi borist, hvert magnið var og í hvaða farveg þau fóru. Með þessu nýja fyrirkomulagi fær ISAL staðfestingu á því að allur sá úrgangur sem skráður er út af svæðinu komist til réttra móttökuaðila.

Auk skráningar úrgangsefna eru framkvæmdar úttektir á móttökuaðilum. Tilgangur þeirra er að meta hversu mikla áherslu þeir leggja á umhverfis-, heilbrigðis- og öryggismál og jafnframt meta frammistöðu þeirra í þessum málaflokkum. Móttökuaðilar hafa almennt tekið mjög vel í úttektirnar og líta á athugasemdirnar sem gott tækifæri til úrbóta. Þessar úttektir eru einnig framkvæmdar á birgjum og verktökum. Ferlið er liður í birgjamati ISAL og gefur báðum aðilum tækifæri til gagnkvæmra samskipta.

Með þessu vill ISAL stuðla að aukinni þekkingu á sviði umhverfis-, heilbrigðis- og öryggismála hjá sér, birgjum sínum og verktökum.

Elfa Guðmundsdóttir starfsmaður rannsóknastofu.

Starfsfólkið

Hjá ISAL starfar fjöldi fólks með ólíkan bakgrunn. Breiddin er mikil og innan fyrirtækisins býr mikil þekking meðal fólksins sem á stóran þátt í velgengni þess.

Stjórnendur, millistjórnendur og sérfræðingar eru hátt í 100. Rúmlega 80 starfsmenn hafa háskólamenntun. Um 120 iðnaðarmenn starfa hjá ISAL; bifvélavirkjar, vélvirkjar, rafvirkjar, kokkar, rafeindavirkjar, málárar, múrarar o.fl. Þá hafa 157 af núverandi starfsmönnum lokið grunnnámi í Stóriðjuskólanum, alls 206 frá stofnun skólans, og 35 til viðbótar hafa lokið framhaldsnámi.

Hjá ISAL hefur starfsmannavelta verið mjög lág og meðalstarfsaldur hár sem bendir ótvírætt til þess að starfsfólki líki almennt vel að vinna hjá ISAL. Launin eru samkeppnishæf við það sem gerist á almennum vinnumarkaði, en auk þess eiga starfsmenn kost á akstri án endurgjalds með rútum til og frá vinnu, þeir fá frítt fæði á vinnutíma og þeim er lagður til vinnufatnaður. Á síðasta ári fengu starfsmenn íþróttastyrk frá fyrirtækinu. Frá 55 ára aldri hafa flestir starfsmenn möguleika á að stytta vinnuskyldu sína um allt að tvo mánuði á ári en fá jafnframt greitt í lífeyrissjóð líkt og um fulla vinnu væri að ræða. Einnig stendur starfsmönnum til boða að fara á svokölluð „flýtt starfslok“ við 65-67 ára aldur en þá heldur félagið áfram að greiða í lífeyrissjóð starfsmanna eins og um fullt starf væri að ræða.

Endurgjöf á frammistöðu er mikilvægur þáttur í þróun starfsmanna. Allir starfsmenn taka þátt í starfsmannasamtölum / frammistöðusamtölum til að tryggja þeim endurgjöf, vettvang til að ræða starfið, líðan, frammistöðu síðasta árs og væntingar fyrir komandi ár. Þátttaka 2011 meðal almennra starfsmanna í starfsmannasamtölum var 98% og þátttaka yfirmanna og sérfræðinga í frammistöðusamtölum var 100%.

ISAL hefur ætíð lagt mikla áherslu á fræðslumál en Stóriðjuskólinn er stærsta verkefnið í fræðslustarfi fyrirtækisins. Markmið skólans er að veita ófaglærðum starfsmönnum ISAL tækifæri til að efla fagþekkingu sína, auka möguleika þeirra á að vinna sig upp innan fyrirtækisins og efla samkeppnishæfni þeirra. Í skólanum er boðið upp á sérhæft starfsnám í áliðnaði en starfsmenn sækja skólann sér að kostnaðarlausu. Kennslustundir fara ýmist fram innan vinnutíma eða utan og fást hálf laun greidd fyrir að sækja kennslustundir sem fara fram utan vinnutíma. Útskrift færir starfsmönnum líðlega 10% launahækkun og útskrift úr framhaldsnámi tæp 5%.

Helstu atriði ársins 2011

Skrifað var undir nýjan kjarasamning á árinu sem gildir frá 1. október 2011 til 31. desember 2014. Einn kjarasamningur er í gildi hjá ISAL við almenna starfsmenn og iðnaðarmenn og eiga 7 verkalyðsfélög aðild að þeim samningi. Þá var einnig endurnýjaður kjarasamningur við Verkstjórasamband Íslands og er gildistími hans frá 1. nóvember 2011 til 28. febrúar 2015.

Á árinu var verklagsregla um heilsufarseftirlit starfsmanna endurskoðuð. Reglan var að nýir starfsmenn fóru í lækni-skodun innan 12 mánaða eftir að þeir hófu störf hjá fyrirtækinu. Eftir endurskodun voru tekin upp ný vinnubrögð. Nú fara allir umsækjendur í lækni-skodun áður en þeir hefja störf hjá fyrirtækinu til að tryggja, eins og hægt er, að öll undirliggjandi heilsufarsvandamál sem geta haft áhrif á hæfi til vinnu séu greind áður en umsækjandi hefur vinnu hjá ISAL.

Ferlið við móttöku og þjálfun nýliða var endurskoðað og bætt á síðasta ári. Innihald nýliðanámskeiða var endurskoðað með kröfur í heilbrigðis-, öryggis-, umhverfis-, og gæðamálum í huga. Námskeiðin eru fyrir alla nýja starfsmenn og verktaka sem vinna hjá fyrirtækinu. Nýliðanám-skeiðum var fjölgað og að jafnaði kennt einu sinni í viku. Þar með er tryggt að starfsmenn og verktakar þekki reglur og gildi fyrirtækisins áður en vinna hefst. Fyrirtækið hefur einnig lagt metnað sinn í að allir nýliðar í verksmiðju séu með lyftarapróf áður en vinna hefst. Hlutverk föstra, sem stýðja við nýliða í starfi, var aukið og þeir fá álag greitt allt árið. Sérstök þjálfun er ætluð fóstrum og þeir nota gátlista sem nýlega var endurskoðaður.

Fyrirtækið heldur árlega fjölda námskeiða sem taka til ýmissa sviða en á árinu 2011 voru námskeiðsstundir starfsmanna um 15.000 talsins. Mikil áhersla hefur í gegnum tíðina verið lögð á fræðslu í öryggis-, heilbrigðis- og umhverfismálum. Dæmi um námskeið sem haldin voru á árinu 2011 er árlegt skyndihjálparnámskeið, fallvarnanámskeið, námskeið sem veitir réttindi á brúkrana, námskeið um lokuð rými, tölvunámskeið og liðsheildar-námskeið. Sérstök áhersla var á þjálfun stjórnenda. Tekin var í notkun stjórnendabjálfun frá Rio Tinto sem ætluð er stjórnendum með mannaforráð. Þetta er mjög viðamikil þjálfunaráætlun sem tekur rúmlega 6 mánuði fyrir hvern stjórnanda. Þessi þjálfunaráætlun verður keyrd á árunum 2011 og 2012. Þá taka allir starfsmenn þátt í mánaðarlegum fræðslufundum um öryggis-, heilbrigðis- og umhverfismál. Að auki voru haldnar kynningar á starfsemi Rio Tinto og síðareglum þess. Á árinu 2011 stundðu 13 starfsmenn nám í grunnnámi Stóriðjuskólans og 13 í framhaldsnámi.

Brynjúlfur Halldórsson, Karen Arna Hannesardóttir, Hrafn Hrafnsson og Helena Sigurðardóttir.

Niðurstöður starfsmannakönnunar Rio Tinto voru birtar á árinu en markmiðið með könnuninni er að fá samræmda mælingu á upplifun og líðan starfsmanna Rio Tinto um allan heim. Niðurstöður könnunarinnar voru heldur lakari en árið 2010 en um 97,2% starfsmanna svöruðu könnuninni. Samanborið við önnur álfyrirtæki Rio Tinto í Evrópu kom ISAL marktækt best út árið 2011 í 7 flokkum af 16. Besti árangur ISAL var í flokkunum "heilsa og öryggi", "stefna og gildi" og "tryggt við ISAL" (e. engagement). Niðurstöður könnunarinnar benda til að ISAL þurfi að vinna enn betur að flokkunum "umbun og hlunnindi" og "frammistaða, hvatning og viðurkenning".

Meðalfjöldi starfsmanna á árinu 2011 var 501, samanborið við 487 árið 2010. Aukningin stafar af fjölgun starfsmanna í kerskálum í tengslum við fjárfestingaverkefnið. Starfsmannaveltan var 4,9%.

Áherslur árið 2012

Áhersla verður áfram lögð á stjórnun og þjálfun stjórnenda á árinu 2012. Lokið verður við stjórnendabjálfun sem hófst árið 2011. Þá verður farið af stað með þjálfun og námskeið fyrir flokkstjóra en komið verður til móts við námskeiðsþarfir þeirra í ljósi niðurstæðna rýnifundar. Einnig verða námskeið fyrir rofastjóra til að auka þekkingu og viðhalda réttindum þeirra. Innan fyrirtækisins er mikil áhersla á straumlínustjórnun (e. LEAN) og boðið uppá námskeið til að styrkja þær stjórnunaraðferðir. Fyrirtækið undirbýr framleiðslu á nýrri og breyttri afurð, sem kallar á aukna

fræðslu og þjálfun. Áfram verður áhersla á þjálfun í heilbrigðis-, öryggis-, umhverfis-, og gæðamálum á árinu 2012 og verður m.a. innleitt nýtt námskeið frá Rio Tinto er heitir "Að skapa skaðlausan vinnustað".

Áætlað er að gefa út handbók fyrir yfirmenn. Tilgangur handbókarinnar er að auðvelda yfirmönnum að leysa ýmis málefni er varða starfsmannamál og tryggja samræmd vinnubrögð og úrlausnir starfsmannamála er upp kunna að koma.

Aukin áhersla verður lögð á jafnréttismál hjá fyrirtækinu á árinu. Betur verður fylgst með þessum málaflökki og í fyrsta sinn hefur verið sett markmið um hlut kvenna í nýr-áðningum. Markmiðið er að hann verði 60% hið minnsta árið 2012. Markmiðið samræmist einu af þúsaldarmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna, en Rio Tinto hefur ákveðið að allar starfsstöðvar fyrirtækisins setji sér markmið sem samræmast þeim.

Á árinu verður áhersla lögð á andlega og líkamlega heilsu starfsmanna og sérstaklega skoðað hvernig samskipti eru á vinnustaðnum. Gert er ráð fyrir að leggja fyrir starfsmenn samskiptakönnun og út frá niðurstöðum hennar að vinna nánar í þeim málaflökki. Eins er ráðgert að vinna að gerð og innleiðingu á fjarvistarstefnu en tilgangur hennar er að grípa fyrir í taumana og fylgjast betur með veikindaforföllum til að koma í veg fyrir langtímafjarvistir og brottfall af vinnumarkaði.

BRAVO!

Jakobína Jónssdóttir framkvæmdastjóri starfsmannasviðs afhendir starfsfólki mótuneytis Bravó viðurkenningu.

BRAVO! viðurkenningar eru vettvangur sem starfsfólk Rio Tinto Alcan hefur til að hrósa hvert öðru fyrir góðan árangur. Starfsfólk getur bæði hlotið BRAVO! viðurkenningu frá móðurfélaginu og einnig frá sínu fyrirtæki samkvæmt tilnefningu frá samstarfsfólki.

ISAL hefur frá árinu 2007 veitt starfsfólki BRAVO! verðlaun og voru þau til skamms tíma veitt einu sinni á ári, ein til fern í hvert sinn. Þar sem fjöldi verðlauna var takmarkaður varð raunin sú að stærstu verkefni, og þá gjarnan þau sem höfðu skilað mestum fjárhagslegum ávinningi fyrir fyrirtækið, urðu hlutskörpust.

Starfsmannakönnun Rio Tinto, sem var framkvæmd árið 2010, gaf til kynna að starfsmönnum samstæðunnar þætti vanta viðurkenningu og hrós fyrir unnin störf. Meðal aðgerða sem ráðist var í var að innleiða nýtt og betra fyrirkomulag BRAVO! verðlauna.

Við undirbúning nýja fyrirkomulagsins var ákveðið að horfa til fjölbreyttari verkefna og áhersla var lögð á að fjölga þyrfti viðurkenningum.

Jafnframt voru skilgreindir fjórir verðlaunaflokkar. Áður voru flest BRAVO! verðlaun hjá ISAL veitt fyrir umbótaverkefni en slík verkefni tilheyra nú einum verðlaunaflokki. Hinir flokkarnir eru „gildi Rio Tinto“ (fyrir að sýna í verki, og með eftirtektarverðum hætti, stuðning við gildi Rio Tinto um ábyrgð, virðingu, samvinnu og heilindi); „leiðtogahæfni“ (fyrir að sýna frumkvæði, gott fordæmi og/eða einstaka leiðtogahæfni); og „samfélagsmál“ (fyrir að stuðla að bættu samfélagi með sjálfbodavinnu).

Ákveðið var að innleiða BRAVO! verðlaun innan mismunandi deilda ISAL til að fjölga viðurkenningum. Slík „sviðsverðlaun“ eru veitt þrisvar á ári og þau koma í kjölfarið til greina til ISAL-BRAVO! verðlauna sem veitt eru einu sinni á ári. Jafnframt var aukin áhersla lögð á að hvetja starfsfólk til að hrósa hvert öðru.

Áður fyrr voru verkefni sem ekki hlutu verðlaun ekki kynnt sérstaklega. Nú eru hins vegar allar tilnefningar kynntar starfsfólki, enda felst dýrmæt viðurkenning í því að hljóta tilnefningu frá samstarfsfólki fyrir vel unnin störf.

Þótt breytt fyrirkomulag sé nýtt af nálinni og enn að festa sig í sessi hefur því þegar verið vel tekið. Tilnefningar á árinu 2011 voru 50 talsins og voru veitt 19 sviðsverðlaun.

Bjarni Sævar Róbertsson starfsmaður smiðjunnar.

Öryggismál

Mikil áhersla er lögð á öryggismál í starfsemi ISAL og stöðugt er unnið að því að gera vinnustaðinn slysalausn. Mikill árangur hefur náðst í öryggismálum og varð ekkert alvarlegt slys hjá ISAL á árinu 2011 en 23. desember höfðu starfsmenn unnið í 6 milljón vinnustundir án alvarlegra slysa.

Til vinnuslysa teljast slys sem verða vegna óvæntra og utanaðkomandi atvika sem rekja má til ytri þátta á vinnustað. Vinnuslys eru flokkuð í fjóra flokka eftir alvarleika. Slys í flokki 1 og 2 teljast alvarleg.

Í flokki 1 eru banaslys og slys sem valda óafturkræfri örorku og eru þess valdandi að viðkomandi einstaklingur á ekki afturkvæmt á vinnumarkað. Í flokki 2 eru vinnuslys sem fela í sér afturkræf meiðsli eða minniháttar óafturkræfa örorku og leiða til þess að starfsmaður getur, samkvæmt læknisráði, tímabundið ekki sinnt skyldum sínum. Í flokki 3 eru afturkræf meiðsli sem þarfnast meðhöndlunar en hafa ekki áhrif á skyldur einstaklings. Í flokki 4 eru minniháttar og skammtíma óþægindi eða einkenni sem þarfnast skyndihjálpar en engra læknisáðgerða. Til viðbótar er flokkur 5 en í hann falla hér-um-bil slys, þ.e. atvik sem hefðu getað leitt til slyss. Starfsmenn eru hvattir til skrá öll hér-um-bil slys, með það að markmiði að hægt sé að fyrirbyggja að hliðstæð atvik endurtaki sig.

ISAL varð árið 2003 fyrst fyrirtækja á Íslandi til að fá vottað að öryggis- og vinnuumhverfisstjórnun fyrirtækisins stæðist alþjóðlega staðalinn OHSAS 18001. Staðallinn er kröfulýsing á sviði öryggis- og vinnuumhverfisstjórnunar en hann á m.a. að tryggja að öryggis- og heilbrigðismál séu órjúfanlegur þáttur í mats- og ákvörðunarferli við fjárfestingar, framkvæmdir, rekstur og kaup á vöru og þjónustu.

Fyrirtækið framkvæmir fjölmargar áhættugreiningar á ári hverju. Þær eru gerðar fyrir allar framkvæmdir, nýja verkferla, búnað og efni. Öll störf í verksmiðjunni hafa verið áhættumetin sem og öll vinnusvæði. Þá notast allir starfsmenn við aðferðafræði sem kallast „staldraðu við“ en hún snýst um að framkvæma stutta áhættugreiningu í upphafi hvers verks eða hverrar vaktar.

Allir starfsmenn fyrirtækisins sækja öryggisfund með sinni vakt eða vinnuhópi minnst einu sinni í mánuði. Á fundunum er farið yfir slys og hér-um-bil-slys næstliðins mánaðar og upplýst hvernig var staðið að úrbótum í kjölfar slíkra atvika. Einnig er farið yfir fræðsluefni sem ætlað er að viðhalda þekkingu og öryggisvitund starfsfólksins. Önnur öryggisfræðsla er t.d. nýliðanámskeið, fallvarnanámskeið, vinnuvélanámskeið, brúkrananámskeið, ljósbogavarnanámskeið og námskeið um læsingar á háskalegum búnaði og háskalegri orku. Jafnframt stendur starfsmönnum til boða að sækja skyndihjálparnámskeið sem haldið er á hverju ári.

Neyðarvarnastjórn ISAL hefur verið starfrækt um árabíl. Æfingar hafa verið haldnar tvisvar á ári með það að markmiði að æfa viðbrögð við neyðaratvikum á markvissan og skipulagðan hátt. Neyðarvarnastjórn var síðast kölluð út í ágústmánuði árið 2010 þegar brunni varð í kjallara steypuskálans en þar áður var hún kölluð út vegna straumleysis í kerskála 3 árið 2006.

ISAL starfrækir eigið slökkvilið, sem hefur bækistöðvar á starfssvæði fyrirtækisins. Slökkvilið ISAL er skipað 42 starfsmönnum úr framleiðsludeildum auk fimm starfsmanna öryggisgæslu. Hlutverk liðsins er að bregðast við hverskonar hugsanlegum aðstæðum þar sem lífi og heilsu starfsmanna getur verið ógnað. Helstu verkefni þess eru slökkvistörf, björgun fólks úr hættulegum aðstæðum, eldvarnaeftirlit, viðbrögð við mengunartilfellum og verðmætabjörgun.

ISAL framkvæmir eigið eldvarnaeftirlit samkvæmt samningi við Slökkvilið höfuðborgarsvæðisins sem gerir úttektir á framkvæmdinni. Farið er í 12 skoðanir á ári þar sem farið er yfir eldvarnir og framkvæmd almenn öryggisskoðun á vinnusvæðum.

(BIG)

Helstu atriði ársins 2011

Á síðasta ári varð ekkert alvarlegt slys hjá ISAL. Skyndihjálparlys urðu 15 og voru handameiðsl þar algengust eða 9 talsins. Önnur slys á árinu voru t.d. minniháttar klemmingar, misstig, ryk í auga o.s.frv. Tilkynnt hér-umbil slys voru 267 á árinu.

Nýtt kerfi fyrir meðhöndlun og afgreiðslu atvika í heilbrigðis-, öryggis- og umhverfismálum (HSE atvika) var innleitt á árinu. Með nýja kerfinu er hvert skref markvissara allt frá skráningu til umbótaadgerða. Kerfið var í stöðugri þróun á árinu og voru öll atvik og umbætur, sem gerðar voru vegna þeirra, kynntar starfsmönnum á mánaðarlegum öryggisfundum.

Árið 2010 var innleidd ný aðferðafræði við gerð áhættumats sem kallast SQRA (semi-quantitative risk assessment). Aðferðafræðin tekur á þeim áhættum sem geta valdið banaslysum (s.s. fall úr hæð, rafmagn, lokud rými, umferð vinnuvéla) og hefur að markmiði að minnka áhættustig á ádurnefndum áhættuþáttum. Árið 2011 var markmiðið að lækka áhættustigið um 20% með hinum ýmsu úrbótum víðsvegar í verksmiðjunni. Það markmið náðist með mikilli vinnu og þrautseigju þar sem margir starfsmenn í öllum deildum lögðu hönd á plóg.

Að frumkvæði módurfélagsins var farið í innleiðingu á hugmyndafræði sem ber nafnið „Að skapa skaðlausan vinnustað“. Innleiðing og þjálfun er komin vel á veg og klárast á þessu ári. Nánar má lesa um hugmyndafræðina í kaflanum „Að skapa skaðlausan vinnustað“.

Lögd var aukin áhersla á samskipti vegna fjárfestingarverkefnisins. Verkefnið hefur mikil áhrif á reksturinn og því er mikilvægt að upplýsingar um allar ákvarðanir og aðgerðir komist tímanlega til skila svo hægt sé að tryggja öruggan undirbúning verka. Aukin samskipti, fundir og tilfærsla stjórnenda og starfsmanna tóku gildi og hafa samskiptin aukist til muna.

Áherslur 2012

Á árinu verður lögd áhersla á fræðslu starfsmanna og verkataka, bæði þeirra sem nýir koma til fyrirtækisins og endurþjálfun þeirra sem lengur hafa verið. Fyrirtækið mun taka þátt í verkefni á vegum Samáls sem hefur það markmið að samræma þjálfun nýliða/verktaka í álverum á Íslandi. Sértek námskeið, til að mynda fyrir krana, vinnuvélar, einangrun orku og fallvarnir verða endurskoðuð á árinu. Sett hefur verið upp fræðslumiðstöð heilbrigðis-, öryggis- og umhverfismála þar sem meginhluti þeirrar fræðslu fer fram.

Öryggisgæsla athafnasvæðisins verður eflað með það að markmiði að bæta aðgangsstýringu fólks og vöru inn á athafnasvæðið. Ráðinn verður starfsmaður með aðstöðu í hliðskýli til að sinna þessum verkefnum.

Lögd verður áhersla á þjálfun neyðarvarnastjórnar. Samvinna verður höfð við Slökkvilið höfuðborgarsvæðisins og Almannavarnir í þessu sambandi. Haldin verður umfangsmikil vettvangsæfing á árinu þar sem æfð verða viðbrögð við neyðarástandi, allt frá móttöku fyrstu boða þar til endurreisnaráætlun lýkur.

Að skapa skaðlausan vinnustað

Ágúst Baldursson starfsmaður birgðahalds.

(BIG)

Á haustmánuðum ársins 2011 fór ISAL af stað með verkefni sem nefnist „Að skapa skaðlausan vinnustað“. Það fjallar um þau gildi fyrirtækisins sem stuðla að því að allir starfsmenn geti snúið heilir heim að loknum vinnudegi og sinnt fjölskyldunni, áhugamálunum og tómstundunum.

Verkefnið felur í sér að styrkja enn frekar stjórnendur og starfsmenn fyrirtækisins til að vinna að því að skapa vinnustað þar sem öryggi og heilsa eru tryggð og umhverfisáhrif eru lágmörkuð. Fyrirtækið hefur ávallt heilbrigðis-, öryggis- og umhverfismál að leiðarljósi og hefur vottað stjórnkerfi til að stýra þeim. Með verkefninu er markmiðið að færa nálgunina á heilbrigðis-, öryggis- og umhverfismál upp á næsta stig, þar sem þau hætta að snúast um reglur, kröfur, staðla og tilkynningar og fremur lítið til þess hvernig þau samræmast í senn gildum fyrirtækisins og persónulegum gildum hvers og eins. Um leið og hægt er að tengja öruggar starfsvenjur í vinnunni við gildismat hvers og eins starfsmanns verður nálgunin önnur.

Framkvæmdastjórar, verkstjórar og aðrir stjórnendur hafa hist á þriggja daga námskeiðum til að ræða hvernig öryggismenning þróast, hvert þeirra hlutverk er og hvernig hægt er að nálgast öryggis-, heilbrigðis- og umhverfismál á jákvæðan hátt. Án efa er mikil reynsla, þekking, áhugi og vilji meðal stjórnendanna sem eru tilbúnir að leggja sig fram við að ná enn betri árangri. Í kjölfarið verða haldin eins dags námskeið fyrir alla starfsmenn ISAL enda er lykillinn að árangri að allir séu virkir þátttakendur.

Verkefnið „Að skapa skaðlausan vinnustað“ er skýrt dæmi um áherslur Rio Tinto, sem lætur einskis ófreistað til að ná markmiðum um öryggi og heilsu.

Heilbrigðismál

Tilgangur þess starfs sem unnið er á sviði heilbrigðismála hjá ISAL er „að stuðla að heilbrigðu lífi sem veitir lífsfyllingu alla ævi“. Stefnan er að byggja upp gott og heilsusamlegt vinnuumhverfi sem veldur ekki atvinnutengdum sjúkdómum og jafnframt að hvetja starfsmenn til að taka ábyrgð á eigin heilsu, andlegri og líkamlegri.

Mikilvægt er að fylgjast með vinnuumhverfi og mæla það stöðugt í því skyni að draga úr eða útiloka áhættur við uppsprettu þeirra. Þetta á við um álag af efnum á borð við flúor, ryk og brennisteinstvíoxíð og annað álag svo sem hávaða, titring og álag á stoðkerfi. Árlega er gerð mæli-áætlun yfir þær vinnuumhverfismælingar sem framkvæma á. Mældar eru þær áhættur sem áhættugreiningar hafa gefið til kynna að séu til staðar á hverju vinnusvæði eða í hverju starfi sem fylgjast þarf með. Niðurstöðum mælinga er dreift til starfsmanna auk þess sem stjórnendur rýna þær með tilliti til þróunar og mögulegra úrbóta.

Reglubundnar læknisskoðanir starfsmanna stuðla að því að fyrirbyggja vinnutengd veikindi. Allir starfsmenn gangast undir skoðun, ýmist árlega eða annað hvert ár. Lögð er áhersla á að mæla virkni lungna, heyrn og sjón auk þess sem blóðþrýstingur er mældur og líkamsþyngdarstuðull kannaður. Þannig er áherslan ekki aðeins á þá þætti sem tengja má vinnuumhverfinu heldur einnig almennt heilbrigði. Starfsmenn eru hvattir til að hugsa um eigin heilsu og fá ráðleggingar þar um hjá læknum. Inflúensubólusetning stendur árlega til boða.

Einn liður í því að stuðla að heilbrigðu lífni er líkamsræktarstyrkur sem starfsfólki stendur til boða. Yfir 200 starfsmenn nýta sér styrkinn að jafnaði. Starfsmenn hafa einnig verið hvattir til að taka þátt í áttakinu „Hjólað í vinnuna“ nánast frá upphafi þess og hefur það mælst vel fyrir. ISAL hefur raunar verið hlutskarpast í þeirri keppni undanfarin átta ár í flokki fyrirtækja af svipaðri stærð. Er óhætt að fullyrða að sú keppni, sem haldin er í maí ár hvert, hafi haft mikil áhrif á lífsstíl og heilbrigði margra starfsmanna.

Þátttaka í Reykjavíkumaraþoni hefur einnig verið mikil meðal starfsmanna og hefur fyrirtækið lagt fram fjárstyrk sem hlaupahópar ráðstafa til góðgerðarmála að eigin vali.

Helstu atriði ársins 2011

Í kjölfar innleiðingar á stefnu um áfengis- og vímuefnalausn vinnustað árið 2010 hefur nokkrum sinnum verið efnt til slembi-sýnatöku meðal starfsmanna. Allar sýnatökur hafa gengið vel enda eru þær liður í að tryggja öryggi og heilsu starfsmanna.

Þátttaka í atakinu „Hjólað í vinnuna“ var svipuð og undanfarin ár. Um 40% starfsmanna voru virkir þátttakendur. ISAL náði bestum árangri fyrir fjölda þátttökudaga áttunda árið í röð og varð í öðru sæti fyrir flesta kílómetra hjólaða.

Reykjavíkurmaraþonið var á sínum stað og var meðþátttaka, eða 135 starfsmenn. Ánægjulegt er að sífellt fleiri velja að fara 10 km eða lengri vegalengdir og æfa markvisst fyrir þennan viðburð. Þá er einnig ánægjulegt að sjá að þessi áhugi smitar inn á heimili starfsmanna og er algengt að sjá börn og maka með í för.

Áhersla var lögð á mælingar á ryki og hávaða í vinnuumhverfi og voru ráðnir til verksins tveir sumarstarfsmenn, háskólanemar sem höfðu reynslu af störfum hjá ISAL. Aðferðin, sem nefnist PIMEX, byggir á því að taka myndband af framkvæmd verks og mæla samtímis. Notkun mælisins hóst árið 2010 og eru kostir aðferðarinnar óumdeildir. Þetta er dýrmæt viðbót við fyrri mæliaðferðir sem sýnir nákvæmlega hvar uppsprettur eru og gera kleift að ráðast í markvissar úrbætur. Dæmi um úrbætur í kjölfar mælinga á árinu 2011 voru á deigluverkstæði, þar sem tókst að draga umtalsvert úr rykmengun. Þá nýtist mæliaðferðin ekki síður til að kenna starfsmönnum rétt vinnubrögð og hver munurinn er á mismunandi verklagi.

Hafist var handa við að innleiða mælingar á titringi sem starfsmenn verða fyrir á höndum og handleggjum við notkun verkfæra og á öllum líkamanum þegar unnið er í fartækjum. Titringismælingar eru nokkuð flóknar og hefur tekið lengri tíma að innleiða þær en búist var við í upphafi. Mun þungi þeirra því færast yfir á næsta ár (þ.e. 2012).

278 starfsmenn nýttu sér styrk til líkamsræktar á árinu.

Áherslur 2012

Miklar breytingar eru framundan hjá ISAL sem munu hafa talsverð áhrif á vinnuumhverfi starfsmanna. Allar fyrri mælingar, og þá ekki síst PIMEX mælingarnar, nýtast vel strax í hönnunarferli í því skyni að draga úr álagi á starfsmenn vegna mengunar og hávaða. Eftir innleiðingu breytinga þarf að endurmeta vinnuumhverfið og mun árið 2012 einkennast af því; mælingum í vinnuumhverfi mun fjölga þetta ár þar sem finna þarf nýja grunnlínu. Til þess þarf fleiri mælingar en þegar aðeins er um að ræða samanburð milli ára við sambærilegar aðstæður.

Haldið verður áfram með innleiðingu mælinga á titringi sem hófst 2011 en náðist ekki að ljúka eins og til stóð. Gert er ráð fyrir að í lok þessa árs muni liggja fyrir hvert titringsálagið er í öllum störf hjá ISAL.

Mælingar á hitaálagi í vinnuumhverfi verða gerðar með reglubundnum hætti og hefur verið keyptur sérstakur mælir til að framkvæma slíkar mælingar. Nokkuð er um liðið frá síðustu hitaálagismælingum og því brýnt að bæta úr því. Lögð verður áhersla á að mæla yfir heitasta tíma ársins og er stefnt að því að ljúka áhættugreiningum og mælingum á hitaálagi í öllum störfum á þessu ári.

Þreytustjórnun (e. fatigue management) er atriði sem huga þarf að, ekki síst á vinnustöðum þar sem vaktavinna er unnin. Á árinu verður aukin áhersla á þennan þátt. Reynt verður að meta hvaða hlut þreyta á í atvikum með markvissum spurningum við rannsókn þeirra. Í lok árs mun liggja fyrir áætlun um það hvernig bregðast skuli við með markvissum hætti leiði athugun í ljós að um vandamál sé að ræða.

Starfsmenn verða áfram hvattir til að stunda hollt og heilbriggt líferni með þátttöku í „Hjólað í vinnuna“ og Reykjavíkurmaraþoni ásamt því að nýta sér styrk til líkamsræktar sem stendur starfsmönnum til boða á þessu ári eins og hin fyrri.

Hlaupið til góðs

Á hverju ári tekur stór hluti starfsfólks ISAL þátt í Reykjavíkumaraþoninu, atburði sem markar upphaf Menningarnætur og er vel sóttur af Íslendingum um land allt. Þátttakendur í hlaupinu voru alls 12.481 árið 2011, þar af 135 ISAL starfsmenn, sem er þátttökumet innan fyrirtækisins.

Starfsfólk ISAL hljóp alls 1.062 kílómetra. Tveir starfsmenn hlupu maraþon, 11 hlupu hálfmaraþon, 58 hlupu 10 kílómetra og 64 hlupu 3 kílómetra. Til að setja þessa vegalengd í samhengi má nefna að Þjóðvegur 1, hringvegurinn um Ísland, er um 1.300 kílómetrar.

ISAL leggur áherslu á að hvetja starfsfólk til að stunda heilbriggt lífni og er Reykjavíkumaraþonið meðal þeirra atburða sem fyrirtækið nýtir til að vekja athygli á mikilvægi þess að hreyfa sig reglulega.

Til að hvetja sem flesta til að taka þátt hefur fyrirtækið undanfarin ár heitið á starfsfólk með þeim hætti að hvert 10 manna lið starfsmanna sem tekur þátt fær að velja góðgerðasamtök sem hljóta 100.000 króna styrk frá fyrirtækinu. Hefð er fyrir því að fulltrúar góðgerðasamtaka mæti til athafnar í álverinu í Straumsvík að loknu hlaupi og taki þar á móti styrkjum og njóti veitinga. Á þessu varð engin breyting í ár og hlutu átta góðgerðasamtök alls 1,3 milljónir króna í styrk.

Eftirtaldir aðilar hlutu styrk:

- Styrktarfélag krabbameinssjúkra barna (þrír styrkir)
- Ljósið (tveir styrkir)
- Rjóðrið (tveir styrkir)
- MS félagið
- Neistinn – styrktarfélag hjartveikra barna
- Félag nýrnasjúkra
- Blátt áfram
- Karitas, hjúkrunar- og ráðgjafabjónusta

Samfélagsmál

Það er yfirlýst markmið fyrirtækisins að starfsemi þess fari fram í sátt við umhverfi og samfélag. Til þess að ná því markmiði er mikilvægt að fyrirtækið þekki samfélagið sem það starfar í, miðli upplýsingum til hagsmunaaðila á gagnsæjan hátt, hlusti á og bregðist við réttmætum kröfum þeirra og væntingum, efni til samstarfs við þá eftir því sem rétt þykir og freisti þess að láta gott af sér leiða.

Mikil áhersla er lögð á að kynna starfsemi fyrirtækisins fyrir almenningi. Fjöl margar heimsóknarbeiðnir berast fyrirtækinu á ári hverju og er tekið á móti eins mörgum hópum og aðstæður leyfa. Gestahópar fá kynningu á starfsemi fyrirtækisins og skoðunarferð um helstu starfssvæði.

Fyrirtækið heldur úti vef þar sem ítarlegar upplýsingar um starfsemi þess er að finna. Sjálfbærnisrásla er dreift inn á öll heimili í Hafnarfirði.

Haldið er utan um allar kvartanir sem fyrirtækinu berast og séð til þess að brugðist sé við þeim á videigandi hátt.

Í því skyni að meta hvernig fyrirtækinu gengur að ná því markmiði að starfa í sátt við samfélagið hafa viðhorf almennings til þess verið mæld með reglubundnum hætti frá því snemma árs 2009.

Stærsta einstaka verkefni fyrirtækisins á sviði samfélagsmála er stuðningur þess við barna- og unglingastarf íþróttafélaganna í Hafnarfirði en samstarf hefur verið milli ISAL, Hafnarfjarðarbæjar og Íþróttabandalags Hafnarfjarðar um þennan styrk frá árinu 2001. Samfélagssjóður Alcan var stofnaður árið 2005 og er veitt úr honum allt að 20 milljónum króna á ári til margvíslegra verkefna á sviði fimm málaflokka, en þeir eru: öryggismál, heilsa og hreyfing, umhverfismál, menntamál og menningarmál. Fyrirtækið styrkir einnig tilfallandi verkefni utan Samfélagssjóðsins. Þá hefur ISAL staðið að afhendingu Íslensku bjartsýnisverðlaunanna frá árinu 2000, en það eru menningarverðlaun sem veitt hafa verið árlega síðan 1981.

Árið 2010 gerði ISAL og Votlendissetur Landbúnaðarháskóla Íslands með sér fjögurra ára samstarfssamning um endurheimt votlendis í því skyni að draga úr losun

gróðurhúsalofttegunda. Álframleiðsla felur í sér umtalsverða losun á gróðurhúsalofttegundum og er endurheimt votlendis sú mótvægisáðgerð sem fyrirtækið ákvað að ráðast í. Markmiðið er að endurheimta um 5 ferkílómetra votlendis og stöðva þannig árlega losun á um 2.500 tonnum af koldíoxíði. Jafnframt er markmið samningsins að þróa aðferðir til að mæla og meta með viðunandi vissu árangurinn af endurheimt með tilliti til losunar gróðurhúsalofttegunda. Markmiðið tengist þúsaldarmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna.

Helstu atriði ársins 2011

Sem fyrr segir leggur ISAL áherslu á að starfa í sátt við samfélagið. Mælikvarðinn á árangur hvað þetta varðar eru reglubundnar viðhorfsmælingar sem Capacent Gallup framkvæmir. Árið 2011 voru að meðaltali 50,3% landsmanna mjög eða frekar jákvæðir í garð fyrirtækisins, 27,9% voru hlutlausir og 21,8% voru mjög eða frekar neikvæðir. Meðal Hafnfirðinga voru 64,8% mjög eða frekar jákvæðir, 17,4% hlutlausir og 17,8% mjög eða frekar neikvæðir. Jákvæð breyting varð á viðhorfum landsmanna á landsvísu frá árinu 2010 til 2011 því jákvæðum fjölgaði um 1,8 prósentustig og neikvæðum fækkaði um 1 prósentustig. Á sama tíma fjölgaði jákvæðum í Hafnarfirði um 0,7 prósentustig og neikvæðum um 1 prósentustig.

Fyrirtækið setti sér það markmið að taka á móti og kynna ISAL fyrir a.m.k. 600 almennum gestum á árinu. Niðurstaðan varð 749 gestir. Aðeins eru taldir þeir sem fengu ítarlega kynningu á fyrirtækinu og leiðsögn um helstu starfssvæði. Stærsti hluti gesta voru háskólanemar.

Fimm kvartanir bárust fyrirtækinu frá almenningi á árinu samanborið við sjö árið áður. Þrjár kvartanir bárust vegna hávaða en allar tengjast þær bilunum sem urðu í hljóðdeyfi löndunarkranans. Ein kvörtunin kom í gegnum Heilbrigðiseftirlit Hafnarfjarðar- og Kópavogssvæðis, þegar íbúi í Hafnarfirði hafði samband við eftirlitið og kvartaði undan hávaða. Gert var við hljóðdeyfinn og með þeim áðgerðum dró úr hávaða. Til lengri tíma litid verður löndunarkraninn endurbyggður eða nýr löndunarkrani keyptur en með því verkefni mun draga úr hávaða við löndun. Tvær kvartanir bárust vegna útblásturs. Sú fyrri barst í maí og tengdist ekki tilteknu atviki heldur var almenn kvörtun um reyk frá fyrirtækinu. Seinni kvörtunin barst hliðverði í október en þá var kvartað yfir óeðlilega miklum reyk. Ekki tókst rekja uppruna reyksins en myndbandsupptökur frá umræddu tímabili voru skoðaðar og ekkert óeðlilegt sást. Hugsanlega var um vatnsgufu frá steypuskálanum að ræða. Brugðist var við öllum kvörtunum og samband haft við viðkomandi aðila.

Styrkir sem ISAL veitti á árinu námu um 43 milljónum króna. Úr Samfélagssjóði var úthlutað 14,3 milljónum til 45 aðila en alls bárust 222 styrkumsóknir. Stuðningur við barna- og unglíngastarf íþróttafélaganna í Hafnarfirði nam 9,7 milljónum króna samkvæmt samningi við ÍBH og Hafnarfjarðarbæ. Verðlaunafé Íslensku bjartsýnisverðlaunanna nam að venju 1 milljón króna. Styrktarsamningar við ýmis íþróttafélög námu 8,4 milljónum á árinu. ISAL hélt áfram stuðningi við Frístundabílinn, akstursþjónustu fyrir 6-20 ára ungmenni í Hafnarfirði. Þetta er metnaðarfullt samfélagsverkefni sem miðar að því að draga úr umferð í Hafnarfirði og auka öryggi barna og unglínga á leið til og frá tólmstundaiðkun. Að verkefninu standa Hafnarfjarðarbær og Hópbílar með stuðningi nokkurra fyrirtækja. ISAL er eitt þeirra og var verkefninu úthlutað 3,6 milljónum króna á árinu. Að lokum má nefna metþáttöku starfsmanna í Reykjavíkumaraþoni og tilheyrandi fjárframlög fyrirtækisins til góðgerðasamtaka, sem samtals hlutu 1,3 milljónir í styrk. ISAL var stofnaðili að Festu, þekkingarsetri um samfélagslega ábyrgð fyrirtækja, en Festa hlaut styrk að fjárhæð 1,7 milljónum til að hefja starfsemi. Auk þessa styrkti fyrirtækið fjölmörg félög og samtök með minni styrkjum, auglýsingum, styrktarlínum í blöð o.s.frv. og námu þau útgjöld alls um 3,6 milljónum króna.

Gerð var samfélagsáætlun til fimm ára en markmið hennar er meðal annars að starfsemi fyrirtækisins sé í sátt við samfélagið og að hún feli í sér gagnkvæman ávinning. Samfélagsáætlunin byggir á margvíslegum gögnum um samfélagið svo sem viðhorfskönnunum sem gerðar hafa verið í Hafnarfirði og mati á samfélaginu sem fyrirtækið starfar í. Í samfélagsáætluninni er að finna verkefni sem styðja við ofangreint markmið og taka þau til efnahags- og atvinnulífs, umhverfismála, starfsfólks, styrkja og samstarfsverkefna auk hefðbundinna samskipta. Í henni eru m.a. tvö markmið sem tengjast þúsaldarmarkmiðum Sam-einuðu þjóðanna, sem Rio Tinto leggur áherslu á. Annað þeirra snýr að jafnara hlutfalli kynjanna og til að ná því verður stefnt að því að hlutfall kvenna af nýráðningum verði 60% á árinu 2012. Síðara markmiðið snýr að sjálf-

bærni og felur í sér að endurheimta 5 ferkílómetra af votlendi og stöðva með því árlega losun á um 2500 tonnum af koldíoxíði. Hægt verður að fylgjast með árangrinum í árlegri sjálfbærnisráðgjafi fyrirtækisins.

Undirbúningur að endurheimt votlendis, sem er samstarfsverkefni ISAL og Votlendisseturs Landbúnaðarháskóla Íslands gekk vel. Mælingar á gasi og vatnsstöðu voru gerðar á fimm svæðum. Eitt þessara svæða, Mávahlíð í Lundareykjadal, var valið sem áherslusvæði þar sem mælingum á gasi og vatnsstöðu er ætlað að svara þeirri spurningu hvort hægt sé að nota jarðvatnsstöðumælingar til að meta gaslosun. Þessar mælingar eru gerðar til að hægt sé að meta árangur af endurheimt votlendis en endurheimt mun hefjast árið 2012 og fylgst verður með árangrinum með mælingum.

Áherslur 2012

Stefnt er að því að endurheimt votlendis hefjist í Mávahlíð í Lundareykjadal. Fylgst verður vel með árangrinum með mælingum á gasi og jarðvatnsstöðu auk þess sem afrennslid af svæðinu og efnasamsetning þess verður vaktað.

Sjálfbærnisráðgjafi verður tekin til endurskoðunar og verður leitað álits hjá hagsmunaaðilum um efnistöku núverandi skýrslu. Við hvetjum lesendur skýrslunnar til að gefa álit sitt á skýrslunni en hægt er að skila inn athugasemdum í gegnum ábendingarform á heimasíðu fyrirtækisins.

Stefnt er að því að taka á móti 600 gestum á árinu, sem fá kynningu á starfsemi og leiðsögn um svæðið.

Áfram verður fylgst með viðhorfum til fyrirtækisins í samræmi við það markmið að auka hlutfall þeirra sem eru jákvæðir í garð fyrirtækisins og draga úr hlutfalli neikvæðra.

Möguleikar á endurvinnslu kerbrota verða kannaðir og er stefnt á að í lok árs liggja fyrir hvaða stefnu fyrirtækið ætlar að taka í þessum efnunum.

Viðhorfskönnun í Hafnarfirði

(BIG)

Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands framkvæmdi á árinu, að beiðni Hafnarfjarðarbæjar og ISAL, viðamikla rannsókn á viðhorfum til atvinnumála í Hafnarfirði og starfsemi ISAL. Þar kom m.a. fram að þrír af hverjum fjórum íbúum Hafnarfjarðar sögðu það jákvætt fyrir bæjarfélagið að hafa álverið starfandi þar.

Á árinu áttu Hafnarfjarðarbær og ISAL í viðræðum um stöðu fyrirtækisins í hafnfirsku samfélagi. Í viðræðunum ríkti mjög góður andi, en báðir aðilar lögðu áherslu á mikilvægi þess að viðtæk sátt væri um stöðu fyrirtækisins í samfélaginu og framtíðaráform þess. Ákveðið var að kanna vilja og viðhorf bæjarbúa til fjölmargra þátta sem snerta atvinnumál í Hafnarfirði og starfsemi ISAL.

Niðurstöður hennar voru kynntar í ágúst 2011 ásamt sameiginlegri yfirlýsingu Hafnarfjarðarbæjar og ISAL. Helstu niðurstöður voru:

- Mikill meirihluti bæjarbúa telur það vera jákvætt fyrir Hafnarfjarðarbæ að álver Rio Tinto Alcan sé í bæjarfélaginu, eða 75% á móti 10% sem telja það neikvætt.
- Ríflega 45% svarenda telur engin neikvæð áhrif vera af álverinu í Straumsvík. Helstu neikvæðu áhrif álversins að mati íbúa eru mengun og áhrif þess á umhverfið.
- Þrír af hverjum fjórum bæjarbúum eru ánægðir með að unnið sé að 20% framleiðsluaukningu án þess að stækka sjálft álverið.

- Rétt innan við helmingur bæjarbúa er hlynntur stækkun álversins en hlutfallið gæti farið yfir 60% sé ákveðnum skilyrðum fullnægt.
- Nærri 60% þeirra sem myndu kjósa um mögulega stækkun, ef kosið yrði um hana strax, myndu styðja stækkun álversins.
- Að því gefnu að ráðist verði í stækkun álversins finnst flestum mikilvægara að takmarka mengun og umhverfisáhrif en að fjölga störfum og auka framleiðslu eins mikið og kostur er.
- Varðandi framtíð álversins segist mjög lítill hluti svarenda vilja að álverið dragi úr framleiðslu eða hætti starfsemi, rúm 43% vilja láta staðar numið eftir framleiðsluaukninguna sem stendur yfir og rúm 47% vilja að framleiðslan verði aukin enn frekar.

Fulltrúar ISAL og Hafnarfjarðarbæjar sögðust í yfirlýsingu vera sammála um mikilvægi þess að áfram ríkti mikil sátt um starfsemi fyrirtækisins í hafnfirsku samfélagi og lýstu ríkum vilja til að stuðla sameiginlega að því að svo mætti verða.

Rio Tinto Alcan telur að unnt sé að hanna stækkunarkost sem tæki betur tillit til sjónarmiða bæjarbúa eins og þau birtast í könnuninni og nyti þar með viðtækari stuðnings.

Hafnarfjarðarbær og Rio Tinto Alcan eru sammála um að halda áfram umræðum um möguleika til eðlilegrar þróunar fyrirtækisins í bænum, sagði í sameiginlegri yfirlýsingu.

Rannsóknaskýrslan í heild sinni er aðgengileg á heimasíðum Hafnarfjarðarbæjar og Alcan á Íslandi: www.hafnarfjordur.is og www.riotintoalcan.is.

Efnahagslegir þættir

Efnahagsleg áhrif fyrirtækisins felast ekki aðeins í störfunum sem það skapar heldur í öllum umsvifum fyrirtækisins, þ.m.t. vörum og þjónustu sem fyrirtækið kaupir á Íslandi, og gjaldeyrstekjum sem það færir inn í íslenskt efnahagslíf.

Velta fyrirtækisins á árinu nam 507 milljón dollara eða 58,4 milljörðum króna. Hér að neðan er gerð grein fyrir helstu útgjöldum ISAL á Íslandi, öðrum en raforkukaupum.

Meðalfjöldi starfsmanna var 501, samanborið við 487 árið 2010. Aukningin stafar af fjölgun starfsmanna í kerskálum í tengslum við fjárfestingarverkefnið. Laun og launatengd gjöld námu 4,2 milljörðum króna en 3,8 milljörðum árið áður.

Reiknaður tekjuskattur (til greiðslu á næsta ári) nam 1.103 milljónum króna árið 2011 en 1.675 milljónum árið áður. Lækkun á milli ára skýrist af minni hagnaði, en álverð lækkaði mikið frá vormánuðum og út árið.

Á árinu 2010 hófst í fyrsta sinn innheimta á nýjum orkuskatti og greiddi fyrirtækið á árinu 2011 344 milljónir króna í orkuskatt, eða tæplega eina milljón króna á dag. Alls námu því tekjuskattur og orkuskattur um 1,4 milljarði króna. Á árinu 2011 var iðnaðarmálagjald lagt niður í kjölfar dóms mannréttindadómsstóls Evrópu, en gjaldið rann til Samtaka iðnaðarins.

Álverið í Straumsvík kaupir vörur og þjónustu af mörg hundruð íslenskum fyrirtækjum. Séu aðeins talin þau fyrirtæki sem álverið keypti af fyrir hálf milljón króna eða meira var um að ræða 328 fyrirtæki árið 2011 sem er töluverð aukning frá fyrra ári þegar þau voru 246.

Heildarfjárhæð keyptrar vöru og þjónustu á Íslandi árið 2011 nam 14,3 milljörðum króna fyrir utan raforku, samanborið við 6,8 milljarða árið áður. Þessi mikla aukning skýrist einkum af undirbúningi og framkvæmd stórra fjárfestingarverkefna, sem lúta að framleiðsluaukningu og breytingu á framleiðsluafurðum. Er þetta til marks um að þau umsvif hafi skilað sér rækilega inn í íslenskt efnahagslíf. Rétt er að taka fram að framangreind fjárhæð inniheldur ýmis opinber gjöld svo sem fasteignagjöld, hafnargjöld, vatnsgjöld, tolla og bifreiðagjöld.

Umtalsverður hluti þessarar fjárhæðar rennur til Hafnarfjarðar eða um 4,1 milljarðar króna árið 2011. Þar af voru greiðslur til fyrirtækja og verktaka í Hafnarfirði tæplega 3,8 milljarðar, sem er gríðarleg aukning eða rúmlega tvöföldun á milli ára. Skýrist það einkum af miklum umsvifum vegna fjárfestingarverkefnanna. Greiðslur til Hafnarfjarðarbæjar voru 292 milljónir, þar af fasteignagjöld 247 milljónir og hafnar- og vatnsgjöld um 44 milljónir.

Þar sem raforkuverðið til Landsvirkjunar er trúnaðarmál er ekki unnt að gefa upp nákvæmlega hversu mikið af gjaldeyrstekjum álversins verður eftir á Íslandi. Þetta hlutfall hefur þó verið um 40% undanfarin ár. Ljóst er að hlutfallið var mun hærra árið 2011 vegna fjárfestingarverkefna, enda nema þau innlendu útgjöld sem að ofan eru talin (laun, skattar og kaup á vörum og þjónustu) – sem undanskilja raforkukaup – alls 20 milljörðum króna. Þessi útgjöld ein og sér samsvara því 34% af gjaldeyrstekjum fyrirtækisins.

Efnahagsleg áhrif áliðnaðar

(BIG)

Beint og óbeint framlag áliðnaðar til vergrar landsframleiðslu er um 90 milljarðar króna á ári. Þetta samsvavar um 6-7% af landsframleiðslu, þ.e.a.s. 6-7% af verðmæti allrar vöru og þjónustu sem framleidd er á Íslandi til endanlegra nota.

Þetta er niðurstaða úttektar á vægi áliðnaðar í efnahagslífinu sem ráðist var í árið 2011 og unnin var af Hagfræðistofnun Háskóla Íslands fyrir Samál, samtök álframleiðenda á Íslandi. Skýrsla um niðurstöðurnar var gefin út í upphafi árs 2012.

Með framlagi til landsframleiðslu er átt við þann virðisauka sem hlýst af tiltekinni starfsemi. Virðisaukinn er fundinn með því að leggja einfaldlega saman hagnað viðkomandi fyrirtækis og laun starfsfólks þess.

Með beinu framlagi áliðnaðar er átt við þann virðisauka sem myndast í áliðnaðinum sjálfum, en með óbeinu framlagi er átt við þann virðisauka sem myndast í tengdum atvinnuvegum sem eiga viðskipti við áliðnaðinn.

Til viðbótar beinu og óbeinu framlagi mætti einnig telja með svonefnd eftirspurnaráhrif, en það er sá virðisauki sem myndast þegar starfsfólk í áliðnaði og tengdum greinum kaupir sér vörur og þjónustu fyrir laun sín. Þessi eftirspurnaráhrif voru ekki metin í skýrslunni.

Samkvæmt skýrslu Hagfræðistofnunar má ætla að um 4.800 manns starfi í áliðnaði og tengdum greinum eða um 2,7% vinnuafslisins. Af þessum störfum eru um 2.000 í álframleiðslu beint.

Það er niðurstaða Hagfræðistofnunar að áliðnaður og orkuvinnsla myndi í sameiningu grunnatvinnuveg, í þeim skilningi að þessi starfsemi er ekki háð annarri starfsemi í landinu og gera má ráð fyrir að ef hún hyrfi kæmi ekkert annað beinlínis í staðinn fyrir hana. Þetta er jafnframt lykilorðskemd fyrir því að rétt sé að taka óbeint framlag áliðnaðarins með í reikninginn þegar heildaráhrif hans eru metin, í stað þess að líta bara á beint framlag.

Athygli vekur hve óbeina framlagið er mikið, en því hefur stundum verið haldið fram að það sé hverfandi. Þannig er virðisauki sem verður til hjá fyrirtækjum sem selja álverunum vörur eða þjónustu – fyrir utan rafmagn – áætlaður um 12-14 milljarðar króna á ári í skýrslunni samkvæmt svonefndri birgjaaðferð en tvöfalt meiri eða um 25 milljarðar samkvæmt svokallaðri atvinnuvegaaðferð. Telja skýrsluhöfundar líklegt að síðari talan, sú hærrí, sé nær lagi.

Sem fyrr segir er þetta fyrir utan raforkukaup álveranna, en virðisauki hjá orkusölum vegna raforkusölu til álveranna var um 29 milljarðar króna árið 2010 samkvæmt skýrslunni, en 24 milljarðar ef erlend vaxtagjöld orkusala eru dregin frá.

Fjárfestingarverkefni ISAL

Haustið 2010 var endanlega ákveðið að ráðast í stór fjárfestingarverkefni í álverinu í Straumsvík fyrir samtals 57 milljarða króna. Hér er um að ræða stærstu fjárfestingu sem ráðist hefur verið í á Íslandi frá efnahagshruninu 2008.

Í verkefninu felst 20% framleiðsluaukning með því að hækka straum í núverandi kerskálum, stækkun aðveitustöðvar og uppsetning nýrra lofthreinsistöðva. Jafnframt verður framleiðsluafurð álversins breytt. Skipt verður úr börrum yfir í verðmætari vöru, svonefnda bolta sem eru sívalar stangir til þrýstimótunar. Heildarfjárfesting verkefnisins nemur 57 milljörðum króna. Um er að ræða flóknar og viðamiklar breytingar innan athafnasvæðis ISAL.

Forsenda verkefnisins var nýr raforkusamningur fyrirtækisins við Landsvirkjun sem gildir til ársins 2036 og felur í sér kaup á viðbótarorku auk þess sem endursamið var um kaup á núverandi orkumagni. Samningur þessi tók gildi um haustið 2010 þegar ljóst var að fyrirvörum samninganna var fullnægt.

Meirihluti vinnuafns innlent

Gert er ráð fyrir að um þriðjungur af heildarfjárfestingunni falli til á Íslandi eða yfir 17 milljarðar króna, en á árinu 2011 var kostnaður verkefnisins á Íslandi rúmlega 8,6 milljarðar. Það sem af er verkefninu hafa mest verið ríflega 250 verktakar að störfum í Straumsvík. Vinnustundir við verkefnið á árinu voru um 712 þúsund og er þá bæði talin vinna við verkfræðiþjónustu og við framkvæmdirnar sjálfar. Þetta samsvarar 375 ársverkum (m.v. skilgr. VR á ársverki sem er 1.920 klst. á ári). Um 90% af vinnu við verkefnið í Straumsvík hefur komið í hlut innlands vinnuafns.

Framundan í verkefninu

Mikið verk hefur þegar verið unnið en helstu byggingaframkvæmdum á svæðinu var lokið á árinu 2011. Rífa þurfti gamlar byggingar, reisa nýjar eða stækka við. Það sem stendur upp úr í því sambandi er ný steypuskálabygging sem hefur verið tekin í notkun fullbúin búnaði fyrir nýtt framleiðsluferli ISAL. Um mitt ár 2012 er áætlað að framleiðsla á boltum verði hafin og verður framleiðsla ISAL til að byrja með blönduð, þ.e.a.s. bæði boltar og barrar. Aðveitustöðin hefur verið stækkuð nokkuð og nýjum rafbúnaði komið fyrir þar.

Árið 2012 verður mikilvægt enda margir stórir áfangar í sjónmáli. Undir lok árs verður byrjað að hækka straum á kerum, en áður mun verða nauðsynlegt að slökkva á tveimur kerskálum meðan uppfærsla straumleiðara stendur yfir. Upphaflega var ekki gert ráð fyrir að slökkva þyrfti á skálunum en ákveðið var að fara þessa leið til að tryggja betur öryggi starfsmanna og afmarka vinnu verktaka frá kerum sem eru í rekstri.

Árangursvísar

	Mælieining	2011
Vörur og þjónusta keypt á Íslandi	milljónir	8.584
Unnar vinnustundir	klst.	712.431
Slys		
Flokkur 1	fjöldi	0
Flokkur 2	fjöldi	0
Flokkur 3	fjöldi	6
Flokkur 4	fjöldi	9
Hér-um-bil slys	fjöldi	43
Almennur úrgangur		
Endurunninn	tonn	411
Urðað utan svæðis	tonn	132
Jarðefni notað í landfyllingu	tonn	19.124
Spilliefni		
Asbest (urðað)	tonn	8,8
Kerbrot í flæðigryfjur	tonn	772
Oliur (brennt)	tonn	0,5
Minniháttar umhverfisatvik	fjöldi	0

Kröfur til umhverfisverndar uppfylltar

Framleiðsluaukning kallar á öflugri lofthreinsistöðvar fyrir eldri kerskálana tvo. Uppfærslan lýtur að því að minnka flúorlosun á hvert framleitt tonn af áli og uppfylla kröfur Umhverfisstofnunar til framtíðar. Tvær nýjar þurhreinistöðvar verða reistar ásamt tveimur nýjum strompum og blásurum. Þetta mun auka afsog af kerum og auka til muna hreinsivirkni kerfisins.

Heilbrigðis-, öryggis-, og umhverfisstefna IPU verkefnisins

Framtíðarsýn Rio Tinto Alcan við verkefnið er: „Að vera leiðandi í heilbrigðis-, öryggis-, og umhverfismálum í öllu sem við gerum og alls staðar þar sem við erum að störfum.“ Við kappkostum að ná markmiðinu um engan skaða og stefnum að framúrskarandi árangri hvað þennan málaflokk varðar.

Nýja framleiðsluafurðin, svokallaðir boltar.

„Timburmaður“ er vélmenni sem meðhöndlar undirleggstímur.

Boltasög

Umhverfismál

Megimarkmið verkefnisins í umhverfismálum eru:

- Að uppfylla ávallt allar kröfur í starfsleyfi ISAL meðan á framkvæmd stendur.
- Að vinna að því að losun flúoríðs sé í lágmarki við framkvæmdina.
- Að taka á umhverfisvandamálum er varða hávaða, ryk, leka og frárennslisvatn við framkvæmdina.
- Til að minnka áhrif hávaða og ryks á nágrennabyggð kann vinnutími að verða takmarkaður.

Úrgangsstjórnun verkefnisins er í samræmi við stjórnkerfi ISAL, kröfur móðurfélagsins og lagalegar kröfur. Á árinu 2011 var mikill meirihluti úrgangs vegna verkefnisins uppgröftur og steypa sem til kemur vegna byggingaframkvæmdanna á svæðinu. Sá úrgangur er 93% af heildar úrgangi verkefnisins og er allur notaður í landfyllingu. Um 4% af úrgangi eru kerbrot (fóðring úr gömlum kerum) sem eru urðuð í sérhönnuðum flæðigrýfjum í Straumsvík.

Annar úrgangur s.s. asbest og grófur úrgangur er urðaður í fullu samræmi við kröfur og reglur um slíka urðun en lífrænn úrgangur og málmar er endurunnið.

Engin alvarleg umhverfisatvik urðu í framkvæmd verkefnisins á árinu 2011. Tilkynt var um 9 minniháttar umhverfisatvik sem öll voru minniháttar olíulekar á malbik og voru þeir þrífir upp tafarlaust af starfsfólki á vinnusvæðinu.

Fultrúar Barnabrosa (t.h.) og Krabbameinsfélagsins afhentir styrkir sem starfsmenn unnu sér inn fyrir með skilum á samskiptakortum um umhverfis-, öryggis og heilbrigðismál.

Öryggismál

Á árinu 2011 varð ekkert slys í flokkum 1 og 2 við verkefnið. Í flokki 3 voru 6 slys tilkynnt og voru þar slys á fingrum/hendi algengust eða 4 talsins. Hin 2 slysin mátti rekja til misstigs sem ollu snúnum og brákuðum ökkla. Í flokki 4 voru skráð 10 slys og voru þar algengust ryk í augu og misstig af einhverju tagi. Starfsmenn við verkefnið tilkynntu jafnframt 43 hér-um-bil-slys. Mikið er lagt upp úr því að upplýst sé um hvað betur má fara og var á árinu skilað inn 2.185 athugasemdum um heilbrigðis- öryggis og umhverfismál.

Öryggisátak skilar sér til samfélagsins

Undir lok ársins 2011 hófst öryggisátak á vinnusvæði verkefnisins sem snýr að skilum á samskiptakortum um heilbrigðis-, öryggis- og umhverfismál, en með þeim gefst verktökum færi á að koma á framfæri ábendingum um aðgerðir sem geta haft jákvæð áhrif á öryggi þeirra sem vinna á svæðinu, heilsu þeirra og starfsumhverfi. Til að hvetja

starfsmenn til að hugsa um eigið öryggi sem og samstarfsmanna sinna, gefur Rio Tinto Alcan ákveðna fjárhæð fyrir hvert samskiptakort sem skilað er inn og safna verktakar þannig mánaðarlega fé til styrktar góðgerðarsamtökum á Íslandi. Átakið hefur fallið í góðan jarðveg meðal verktaka og sýnilega stuðlað að auknum samskiptum um öryggismál á vinnusvæðinu. Skil á samskiptakortum jukust um 80% strax fyrsta mánuðinn eftir að átakið fór af stað og var því ákveðið að átakið héldi áfram meðan verkefnið stendur yfir.

Þjálfun til bættis öryggis

Horft yfir hluta af pökkunarlínu fyrir bolta.

Við verkefnið er lögð megináhersla á öryggi og heilbrigði allra starfsmanna. Í því felst ekki aðeins að forðast alvarleg slys og dauðaslys, heldur öll slys, veikindi og áföll. Það byggist á því grundvallarskilyrði að vinnan eigi ekki að skapa aðstæður sem geta leitt til tjóns fyrir einstaklinginn og er miðað að því að sjá fyrir aðstæður sem geta skapað hættu. Slys hafa ekki einungis áhrif á einstaklinginn heldur hans nánasta umhverfi, heimili, samstarfsfélaga, vinnuveitanda og samfélagið.

Stjórnkerfi Rio Tinto í öryggis-, heilbrigðis- og umhverfismálum byggir á áratuga reynslu um allan heim, m.a. atvikum og slysum þar sem fórnarkostnaðurinn hefur verið mikill fyrir einstaklinga og fjölskyldur. Til að koma í veg fyrir að atvik endurtaki sig er stöðug vöktun og framþróun í þessum málum, því sífellt koma upp nýjar aðstæður sem þarf að veга og meta og fella inn í staðlana. Þeirri vinnu lýkur aldrei.

Í verkefninu er litið svo á að allir starfsmenn eigi rétt á að fá upplýsingar um vinnuumhverfið sitt og hvernig þeir geti verndað sig gegn mögulegum hættum sem geta

skapast ef ekki er staðið rétt að málum. Í því ljósi fá allir nýir þátttakendur í verkefninu 8 klukkustunda kynningu á öryggis-, heilbrigðis- og umhverfismálum hjá ISAL sem miðar að því að gera þá betur í stakk búna til að meta hættur og bregðast við þeim. Að auki eru haldin ýmiskonar viðbótar námskeið og þjálfun fyrir tiltekna verkþætti og vinnusvæði, t.d. fyrir vinnu í hæð, inngöngu í lokuð rými o.s.frv.

Hornsteinn allrar fræðslu og stjórnkerfis öryggis-, heilbrigðis- og umhverfismála er að markmiðið næst einungis með samstilltu átaki og jafnframt sú staðreynd, að þeir sem eiga mestra hagsmuna að gæta eru starfsmenn sjálfir og fjölskyldur þeirra. Um leið og hætt er að líta á viðleitni í öryggismálum sem utanaðkomandi kröfur og reglur sem þurfi að hlýða af illri nauðsyn, og í staðinn litið á hana sem leið til að stuðla að því að hægt sé að snúa heill heim, er auðveldara að vinna saman að markmiðinu um skadlausan vinnustað. Þegar þeim áfanga er náð berst breytt öryggisvitund út fyrir vinnustaðinn inn á heimilin og á aðra vinnustaði.

Áritun endurskoðanda.

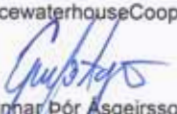
Við höfum endurskoðað tölulegar upplýsingar í skýrslu um grænt bókhald fyrir Alcan á Íslandi hf. fyrir árið 2011 sbr. Reglugerð nr. 851/2002.

Endurskoðunin felur í sér úrtakskannanir og athuganir á gögnum til að sannreyna tölulegar upplýsingar sem koma fram í græna bókhaldinu. Við teljum að endurskoðunin sé nægjanlega traustur grunnur til að byggja álit okkar á.

Það er álit okkar að tölulegar upplýsingar í grænu bókhaldi Alcan á Íslandi hf. fyrir árið 2011 séu í samræmi við upplýsingar í fjárhagsbókhaldi þess.

Hafnarfjörður, 30. apríl 2012

PricewaterhouseCoopers ehf.

Gunnar Þór Asgeirsson
löggiltur endurskoðandi

Viðbrögð við skýrslunni

Við erum stöðugt að leita leiða til að bæta skýrsluna og því eru þínar athugasemdir mikilvægar. Við vildum gjarnan fá upplýsingar um:

- hvort skýrslan hafi gefið þær upplýsingar sem þú vildir
- hvort hún hafi verið skiljanleg
- hvort hún hafi verið vel framsett og trúverðug
- hvaða hluti hennar þér þótti áhugaverðastur og minnst áhugaverður
- hverju mætti bæta í hana
- annað sem þú vildir koma á framfæri

Við hvetjum lesendur til að senda inn ábendingar um skýrsluna í gegnum ábendingaform sem er á heimasíðu fyrirtækisins (www.riotintoalcan.is).

Rio Tinto Alcan
Straumsvík
Pósthólf 244
222 Hafnarfjörður

Sími 560 7000
www.riotintoalcan.is

RioTinto Alcan